

Møte tirsdag den 16. februar 2016 kl. 10

Sak nr. 1 [10:02:13]

President: Ole M ic T h o m m e s s e n

Dagsorden (nr. 47):

1. Interpellasjon fra representanten Else-May Botten til næringsministeren:

«Vi er nå inne i en krevende situasjon her i landet med økende arbeidsledighet. Dette slår spesielt hardt innover offshoresektoren og maritim næring på Sør-Vestlandet. Det er nå behov for en aktiv politikk og tiltak for å sikre at folk fortsatt har en jobb å gå til, for å beholde kompetansen i bedriftene og ikke minst for å skape nye arbeidsplasser. Erfaring viser at tre av fire nye arbeidsplasser skapes i eksisterende bedrifter. Dette viser hvor viktig det er med tiltak mot eksisterende bedrifter. Vi er mange som etterspør mer fleksible permitteringsregler, noe regjeringen foreløpig har avvist. Dette til tross for at erfaring viser at ni av ti permitterte kommer ut i arbeid igjen, åtte av ti i samme bedrift som tidligere.

Hva gjør regjeringen for å bidra til at den rekordhøye ledigheten, spesielt langs kysten, skal snu, både på kort og lang sikt?»

2. Innstilling fra næringskomiteen om endringer i konsekvensloven og tvangsfullbyrdelsesloven (opphøvelse av priskontroll)
(Innst. 153 L (2015–2016), jf. Prop. 124 L (2013–2014))
3. Referat

Presidenten: Følgende vararepresentanter har tatt sete:

For Vest-Agder fylke: Benjamin *Grønvold*

For Akershus fylke: Siri *Engesæth*

For Buskerud fylke: Tone Heimdal *Brataas*, Laila *Gustavsen* og Christopher *Wand*

For Finnmark fylke: Ingalill *Olsen*

For Hordaland fylke: Charlotte *Spurkeland*

For Møre og Romsdal fylke: Steinar *Reiten*

For Nordland fylke: Greta Johanne *Solfall* og Tor Arne Bell *Ljunggren*

For Oslo: Une Aina *Bastholm*

For Sogn og Fjordane fylke: Gunhild Berge *Stang*

For Østfold fylke: Håvard *Jensen* og Wenche *Olsen*

Fra den møtende vararepresentant for Østfold fylke, Wenche Olsen, foreligger søknad om fritak for å møte i Stortinget torsdag 18. februar under representanten Stein Erik *Lauvås'* permisjon, av velferdsgrunner.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

Søknaden behandles straks og innvilges.

Andre vararepresentant for Østfold fylke, Fredrik *Bjørnebekk*, innkalles for å møte i permisjonstiden.

Statsråd Monica *Mæland* overbrakte fire kgl. proposisjoner (se under Referat).

Interpellasjon fra representanten Else-May Botten til næringsministeren:

«Vi er nå inne i en krevende situasjon her i landet med økende arbeidsledighet. Dette slår spesielt hardt innover offshoresektoren og maritim næring på Sør-Vestlandet. Det er nå behov for en aktiv politikk og tiltak for å sikre at folk fortsatt har en jobb å gå til, for å beholde kompetansen i bedriftene og ikke minst for å skape nye arbeidsplasser. Erfaring viser at tre av fire nye arbeidsplasser skapes i eksisterende bedrifter. Dette viser hvor viktig det er med tiltak mot eksisterende bedrifter. Vi er mange som etterspør mer fleksible permitteringsregler, noe regjeringen foreløpig har avvist. Dette til tross for at erfaring viser at ni av ti permitterte kommer ut i arbeid igjen, åtte av ti i samme bedrift som tidligere.

Hva gjør regjeringen for å bidra til at den rekordhøye ledigheten, spesielt langs kysten, skal snu, både på kort og lang sikt?»

Else-May Botten (A) [10:03:27]: Arbeidsledigheten i Norge er rekordhøy. Størstedelen av veksten i arbeidsledigheten skyldes lavere aktivitet på norsk sokkel som følge av det dramatiske fallet i oljeprisen. Hele verdikjeden i oljenæringen er rammet av oljesjokket. Operatører, leverandører og rederi sier opp og permitterer ansatte. Norsk Industri sier de frykter at det i 2016 vil gå fra vondt til verre. Siden begynnelsen av denne krisen for ett år siden har næringen etterlyst mer handlekraft fra regjeringen.

Like etter regjeringsskiftet i 2013 ble næringsministeren intervjuet av Finansavisen. Da ble hun spurt om hva hun ville gjøre hvis det ble dårligere tider. Svaret fra næringsministeren var da: Gitt den vanskelige situasjonen for norsk økonomi må vi som regjering kunne iverksette tiltak. Vel, tiltakene har latt vente på seg.

Regjeringen er urovekkende passiv i sin tilnærming til utfordringene i oljesektoren. I sin iver etter å fraskrive seg alt ansvar ender regjeringen opp på tilskuerbenken framfor å være en aktiv aktør. Imens mister stadig flere jobben sin, og krisen blir tydeligere. Regjeringen har ikke skyld i oljeprisfallet, men kan gjøre noe for å dempe konsekvensene. Tiltakspakken på 4 mrd. kr som det stadig refereres til, er det mange som leter etter. I overskuelig framtid vil olje- og gasssektoren og maritim næring bidra med stor verdiskaping for Norge. Da er det avgjørende at det sikres at den verdensledende kompetansen Norge har på dette feltet, ikke forvirrer som følge av en kortvarig nedgang i oljeaktiviteten. Det vil være svært kostnadsdrivende og kontraproduktivt om denne kompetansen må bygges opp på nytt.

Usikre tider krever trygt lederskap, og måten vi håndterer denne krisen på, vil avgjøre hvordan vi er i stand til å møte en ny oppgang. Det den maritime verdikjeden nå erfarer, er dessverre ikke at vi kutter kostnader ved å jobbe smartere eller utvikle ny teknologi – tvert imot opplever næringen en dramatisk aktivitetsreduksjon og et voldsomt press fra operatørsiden for å kutte kostnader gjennom lavere marginer for å beskytte oljeselskaperens kontantstrøm.

Dermed ryker også norske arbeidsplasser. Det er sikkert gode argumenter for å trimme bort fettene som har kommet på i gode tider, men det er forskjell på å være slank og anorektisk. I denne sammenhengen er det bra at det har blitt en debatt om det nå er riktig at det største og dominerende selskapet på norsk sokkel, Statoil, i denne situasjonen opprettholder sitt utbytte. Det maritime næringslivet rapporterer tydelig at det er den direkte eieravkastningen som er det som først rammes om bedriftene kutter kostnader.

Om en ser utover oljesektoren, er det også behov for å styrke den maritime næringen, som nå har krevende tider som følge av nedtrekket i oljeaktiviteten. For næringen er det avgjørende å bevare kompetanse som skal bidra til verdiskaping når trendene på sikt snur. For å bevare kompetansen er det behov for en endring i permitteringsreglene. I tillegg er det behov for at de varslede endringene i maritim strategi kommer på plass raskt. Det samme gjelder de nye incentivordningene for kondemnering og kontrahering av skip. Dette vil skape sårt tiltrenge maritime arbeidsplasser langs kysten. Det er urovekkende at regjeringen somler med så viktige tiltak når næringen møter krevende tider.

I Arbeiderpartiet har vi god dialog med partene i arbeidslivet og tar på alvor den situasjonen mange står oppe i. Vi følger med dem, og vi føler med dem. Våre tiltak for å imøtekomme situasjonen følger tre spor: tiltak overfor dem som mister jobben, tiltak for de bedriftene som sliter, og tiltak som bidrar til å skape framtidens arbeidsplasser.

Helt konkret har vi fremmet forslag om en storstilt satsing på innovasjon, forskning og gründere. Vi mener vi må satse på klyngene, miljøteknologiordninger, tiltak for kompetanse- og teknologioverføring, mer fleksibelt permitteringsregelverk, kondemneringsordning, klimatilpakke og fergeanbud med fokus på klimateknologi.

For ett og et halvt år siden gikk LO og NHO på banen og sa: Regjeringen må bedre permitteringsregelverket. Regjeringens svar kom ikke før i revidert, og da kom kun en reversering av regjeringens egne kutt. Statsministeren prøvde å berolige i situasjonen med at dette er en lenge varslet omstilling. Feil, svarte næringen. Og nå i helgen sa LO-lederen til VG at regjeringen beveger seg i sirup.

I høst sa LO og Norsk Industri tydelig fra om at nå er det mange som kommer til å slite fordi oppgangen lar vente på seg. Derfor er 30 uker i permitteringsregelverket for kort slik situasjonen er. Arbeiderpartiet la inn en utvidet ordning på 52 uker i sitt alternative budsjett, uten å få regjeringens støtte for det. Når vi har spurt om hvorfor regjeringen ikke har imøtekommet partenes bønner om dette, har svaret vært: Vi følger situasjonen nøye. Vi får vente og se. Det er ikke lurt, fordi det er utestengt arbeidskraft.

Det er noen fylker som er spesielt hardt rammet – ett av dem er Rogaland. Jeg spurte LO-sekretæren i Rogaland, Øystein Hansen, om han synes at å utvide permitteringsperioden til 52 uker er å utestenge arbeidskraft. Han sier at regjeringens argument ikke passer inn i den situasjonen Rogaland har. Der er det vanskelig å finne seg ny jobb. Bedriftene mangler oppdrag, men de venter å få inn nye prosjekt litt fram i tid. Og mange har nå brukt opp de 30 ukene de har anledning til å permittere sine ansatte. Som en konsekvens av det er de nå i ferd med å si opp ansatte. Ut-

fordringen da er at de vil mangle opparbeidet kompetanse når pilen igjen peker opp. Vi ser mange signaler fra tillitsvalgte og bedriftsledere om at når bedriftene skal bemanne opp igjen, vil arbeidsmiljølovens adgang til midlertidige ansettelser gjøre at bedriftene vil rekruttere gjennom bemanningsbyrå. Enten henter de inn arbeidsledige som innehar den kompetansen som skal til, eller de henter inn utenlandsk arbeidskraft gjennom selskap i Øst-Europa.

Fra mitt hjemfylke, Møre og Romsdal, har næringsministeren og arbeidsministeren fått de samme signalene i form av et brev fra de store næringsaktørene i maritim sektor – de vil ha nye regler for permitteringer. De viser til samme argumentasjon som i Rogaland. Næringslivets tydelige budskap viser at timeglasset til regjeringen med sin vente-og-se-holdning er i ferd med å renne ut.

Så hva skal til av politiske tiltak? Vi trenger et styrket trepartssamarbeid. Så langt har regjeringen spilt ballen over til næringen og bedt næringen selv om å rydde opp og sikre lavere kostnader. For å få fart på arbeidet må myndighetene sette krav til prosessene og klare krav til rapportering rundt oppnådde resultat. Vi trenger å stimulere aktivitetsnivået gjennom motsykliske tiltak i en krevende tid. Det må opprettholdes aktiviteter ved å sikre aktivitet i lisensene, stimulere til bl.a. økt leting, feltutvikling og ytterligere utvinning av eksisterende brønner.

Det er viktig at myndighetene også ser på hvordan de kan bidra aktivt til et lavere kostnadsnivå på norsk sokkel. Taket i nettolønnsordningen for skip i offshore bør vurderes hevet ytterligere. I den sammenhengen kan det også være fristende å spørre statsråden hvor det blir av lovfestingen av nettolønnsordningen. Utviklingen og endringene går nå i retning av at stadig flere alternative energikilder utnytter offshore, som f.eks. offshore vindmøllerparker. Enkelte fartøy kan imidlertid ikke påta seg installasjonsoppdrag dersom det ikke er innenfor den norske rederiskatteordningen. En endring her kan være et bidrag til omstilling og grønn skipsfart.

Ting tar tid – lang tid med denne regjeringen. For hvor blir det av oppfølgingen av maritim strategi? Hvor blir det av industrimeldingen? Hvor blir det av bioøkonomistrategien, reiselivsmeldingen og skogmeldingen? Hvor blir det av de store forenklingstiltakene? Så langt er mye av det regjeringen kaller forenklinger, dereguleringer og avvikling av støtteordninger. Hva gjør regjeringen med fergeanbudene for å bidra til flere miljøvennlige ferger? Hvor blir det av kondemneringsordningen? Spørsmålet mitt er: Hva har næringsministeren konkret tenkt å gjøre av strakstiltak overfor næringslivet langs kysten, og hva er de offensive tiltakene for grønn omstilling på sikt?

Statsråd Monica Mæland [10:12:22]: Tusen takk for interpellasjon om et veldig viktig tema. Det er jo slik – som interpellanten også var inne på – at mye har endret seg i norsk økonomi de siste årene. Vi er i en krevende situasjon, med en oljepris som har gått fra over 100 dollar fatet sommeren 2014 til dagens pris på om lag 30 dollar.

Aktivitetsnivået i oljeindustrien har falt betydelig både internasjonalt og på norsk sokkel. Mer enn 100 offshore-skip er nå lagt i opplag. Oljeselskapene må redusere kost-

nader for å opprettholde lønnsomheten for eksisterende olje- og gassfelt og for å bidra til å sikre lønnsomheten til framtidige utbygginger. Dette setter også leverandørindustrien under press. Denne utviklingen har ført til at arbeidsledigheten på Sør-Vestlandet på ganske kort tid har økt fra å være blant de laveste i landet til å bli blant de høyeste. Situasjonen er veldig vanskelig både for bedrifter som rammes, og for de menneskene som nå mister jobben. Det er en utvikling som bekymrer, og som vi tar på alvor.

For dem som rammes av nedbemanningen – og særlig for dem som mister jobbene sine – er dette selvsagt veldig dramatisk. Man er vant til å være etterspurt, og plutselig stopper det opp. Det rammer bedrifter, det rammer enkeltpersoner, det rammer familier.

Samtidig er det viktig å huske på at vi har et sterkt og innovativt næringsliv, med veldig kompetente arbeidstakere. Det er et godt fundament for å skape nye arbeidsplasser både i eksisterende og i nye bedrifter.

Regjeringen legger stor vekt på å ha nær kontakt med næringslivet og relevante kunnskapsmiljøer om utviklingen i økonomien og om utfordringer og muligheter i alle deler av næringslivet.

Vi følger situasjonen tett. Jeg har hatt møte med mange av dem som er berørt, i mange deler av landet. Situasjonen er sammensatt og med betydelige variasjoner innenfor ulike næringer og ulike bedrifter. I flere næringer gir kronesvekkelsen økt konkurransekraft og nye muligheter. I bedrifter som har petroleumssektoren som hovedmarked, opplever vi nedbemanning og permitteringer, men samtidig også omstilling og utvikling av ny næringsvirksomhet.

Skal vi sikre framtidig verdiskaping og høy velferd, må norsk næringsliv ha god konkurransevne. Vår fremste oppgave er derfor å sikre at Norge også i framtiden beholder evnen til nyskaping og omstilling. Det vil trygge arbeidsplassene, legge til rette for styrket konkurransekraft og nye virksomheter og skape nødvendig grunnlag for det velferdssamfunnet vi ønsker å ha.

Regjeringen har hatt og har en offensiv tilnærming til situasjonen:

- I mai i fjor la vi fram en maritim strategi for å sikre norsk maritim næring og norske sjøfolk i årene som kommer.
- I juni endret vi permitteringsreglene.
- I august la vi fram en pakke knyttet til ungdomsledighet, og vi tilførte Innovasjon Norge 100 mill. ekstra til Sør- og Vestlandet fordi midlene var i ferd med å bli brukt opp.
- Og i oktober la vi fram Norges første gründerplan, med over 400 mill. kr til ekstra satsing på gründere i år.

Statsbudsjettet for 2016 er et statsbudsjett for arbeid, aktivitet og omstilling, og det bygger opp under de hovedlinjene vi la til grunn for næringslivet da vi gikk inn i regjering for over to år siden. En ansvarlig økonomisk politikk virker sammen med pengepolitikken for å sikre norsk næringsliv en grunnleggende konkurransevne.

Innenfor ansvarlige finanspolitiske rammer har regjeringen prioritert tiltak på statsbudsjettet som øker aktivite-

ten på kort sikt, men som har et hovedfokus på framtidens jobber.

Regjeringen har derfor prioritert satsing på kunnskap og næringsrettet forskning, skatte- og avgiftslettelser til bedrifter og arbeidstakere og raskere utbygging av vei og bane. I de mange møter jeg har med bedrifter og lokale myndigheter rundt om i Norge, får jeg tilbakemelding om at disse satsingene er viktige og riktige. Det er bra.

Så har vi lagt fram en tiltakspakke på 4 mrd. kr for økt sysselsetting, hvor satsing på bygg og vedlikehold, næringsutvikling og innovasjon og tiltaksplasser for ledige er hovedelementene. Tiltakene er særlig rettet mot de deler av landet hvor ledigheten har økt. Vi gjør et særlig løft for verftene og utstyersleverandørene ved å øke midler til vedlikehold, oppgradering og nybygg av fartøy. Vi etablerer en ny tilskuddsordning for kondemnering av gamle skip, og vi styrker innovasjonslåneordningen i Innovasjon Norge.

Som et eksempel på at vi leter etter både store og små bidrag for å lette situasjonen, kan jeg også nevne at offshore-rederier med skip i opplag nå har fått tilbud om å søke fritak fra årsgebyr, slik at de ikke lenger pålegges dette gebyret når båten ligger i opplag. Det er ikke noen store beløp, men det er viktige bidrag i en tid da hver krone teller.

I mai i fjor la vi fram en offensiv maritim strategi med 69 tiltak for å sikre en fortsatt konkurransedyktig maritim næring og norske sjøfolk i årene som kommer.

La meg nevne noen av hovedtrekkene:

- I 2016 styrker vi tilskuddsordningen til sjøfolk med over 100 mill. kr. Dette bedrer konkurransevnen til norske sjøfolk i NOR og øker sysselsettingsmulighetene for norske sjøfolk også på skip i NIS. Samlet anslår vi å bruke 1,9 mrd. kr.
- Fartsområdebegrensningene for skip i NIS skal endres for at vi også i framtiden skal være en stor sjøfartsnasjon, med en betydelig norsk flåte. Det er viktig for å sikre arbeidsplasser og vår maritime kompetanse. Og det varsles nå innflagging som en følge av dette.
- Vi stimulerer til grønn vekst for norsk maritim næring, med økt bruk av miljøteknologiske løsninger og mer miljøvennlig drivstoff for skip. Det vil være et konkurransefortrinn etter hvert som det internasjonalt tas større grep for å redusere utslippene.
- Vi øker satsingen på utdanning og kompetanse gjennom en dobling av midlene til samarbeidsprosjektet MARKOM2020 og gir også 15 mill. kr til å modernisere utstyr og læremidler til maritim utdanning. Dette vil bidra til å sikre tilførsel av ny, relevant kompetanse.
- Vi skal også stimulere til samhandling mellom maritim næring, sjømat- og olje- og gassnæringene, bl.a. gjennom flere felles utlysninger av forskningsprogrammer for sjømat, maritim og olje og gass i Forskningsrådet.

Tallet på permitterte har økt mye det siste året – riktignok fra et lavt nivå, men det maner til alvor. Det ventes ytterligere økning som følge av usikker etterspørselssituasjon i mange bransjer.

På bakgrunn av utviklingen i arbeidsmarkedet gjen-

nomførte regjeringen endringer i permitteringsregelverket med virkning fra juli 2015. Permitteringsperioden ble økt fra 26 til 30 uker, og arbeidsgiverperioden ble redusert fra 20 til 10 dager. Formålet var å bidra til at berørte bedrifter kunne få økt fleksibilitet i en håndtering av situasjonen.

Permitteringer er et virkemiddel som gjør det mulig for arbeidsgiver å holde på arbeidskraft i perioder med forbigående lav aktivitet.

Betydelige deler av den oljerelaterte delen av økonomien tilpasser seg nå en situasjon med lavere aktivitet. For mange bedrifter vil det innebære varige innskrenkninger. I slike situasjoner er ikke permitteringer nødvendigvis det mest hensiktsmessige virkemiddel. Det kan bidra til å binde arbeidskraft til en bestemt bedrift og bremse de omstillinger som er nødvendige, i tillegg til at den permitterte ikke bruker denne perioden til aktiv jobbsøking. Permitteringsordningen skaper ikke i seg selv nye jobber. Det gjør satsing på forskning, innovasjon, samferdsel og skattelettelser.

I vurderingen av permitteringsregelverket må vi derfor veie disse hensynene opp mot hverandre. Jeg kan forsikre at regjeringen gjør løpende vurderinger av reglene, på grunnlag av hvordan situasjonen på arbeidsmarkedet utvikler seg og i dialog med partene.

I statsbudsjettet for 2016 viderefører og styrker regjeringen tiltaksatsingen fra revidert nasjonalbudsjett for 2015 og foreslår 4 000 nye tiltaksplasser i år. I forslaget vil det også være rom for økt bruk av tiltaket bedriftsintern opplæring, BIO, i regioner med høy arbeidsledighet og med store omstillingsbehov i næringslivet. Regjeringen foreslår også endringer i reglene, slik at permitterte med dagpenger kan fortsette utdanning som allerede er påbegynt, og vi utvider dagpengeperioden for dem som starter egen bedrift, fra ni til tolv måneder.

Regjeringen har tro på at petroleumssektoren fortsatt vil være en betydelig bidragsyter til norsk økonomi og mange arbeidsplasser også framover. Kostnadseffektiviseringen som vi nå ser blant bedriftene, viser god omstillingsevne. Regjeringen vil videreføre en stabil og forutsigbar politikk som fortsatt gjør norsk sokkel til et attraktivt sted for petroleumsvirksomhet.

Fra regjeringens side satser vi også på industrien. Vi skal legge fram en stortingsmelding, som varslet, om industriens rammevilkår. Den skal ta for seg sentrale, utvalgte temaer for norsk industris konkurransekraft i et langsiktig perspektiv. Meldingen planlegges lagt fram ved neste årsskifte og vil danne grunnlag for regjeringens politikk på området framover. Fram til da følger vi selvfølgelig situasjonen nøye, og vi iverksetter tiltak dersom det er grunnlag for det.

Else-May Botten (A) [10:22:19]: Jeg takker statsråden for svaret. Jeg tenker at det er positivt at regjeringen har lyttet når det gjelder behovene knyttet til permitteringsregelverket, og som veldig mange etterspør tiltak rundt langs kysten, men jeg synes at argumentasjonen om å binde en ansatt, at det liksom er en utfordring opp mot permitteringsregelverket, er en useriøs argumentasjon. For det er ikke sånn at folk ønsker å gå permittert, og det er heller

ikke sånn at bedrifter ønsker å permittere ansatte hvis de kan beholde dem i arbeid, men det er positivt at man satser på opplæring i bedrift, og at man gjør mer rundt det nå, for det er akkurat det man trenger for å få til en omstilling.

Så begynner jo ordet «omstilling» å bli veldig ferdigtygd. Men omstilling er ikke noe nytt, det er noe næringslivet vårt har drevet på med i alle de år, og den dynamikken vi har i den norske modellen, er fantastisk, fordi arbeidstakere føler seg trygge, de er med og utvikler nye ting, kommer med ideer og tør å bli med og finne muligheter og løse vanskelige situasjoner hele tiden. Men det jeg også etterlyser, er et trepartssamarbeid i større grad, der næringslivet og partene i arbeidslivet får spille inn til regjeringen, og at man finner de riktige løsningene sammen.

Så synes jeg at de spørsmålene jeg hadde om maritim strategi – alle de punktene, altså hvor langt man har kommet, og hvordan man skal levere ut fra dem – er viktig å svare på. Industrimeldingen kommer altså senere, men kanskje er det behov for å komme med noe nå. Da vi satt i regjering, kom vi med en stortingsmelding om omstilling som het Mangfold av vinnere, som ble lagt i skuffen. Kanskje burde man tatt fram den igjen. Bioøkonomistategien lar vente på seg. Det er en utrolig viktig satsing i den situasjonen vi står oppe i nå – det samme med reiselivsmeldingen. Skognæringen etterspør tiltak fra regjeringen gang etter gang, så det er også klart for å gjøre grep der.

Så jeg ønsker vel egentlig å få litt mer oversikt over hva mer vi kan vente oss i løpet av denne våren fra statsråden. Permitteringsregelverket er ikke næringsministerens bord, men det er tross alt utrolig viktig, for det henger sammen, og det er viktig hvordan man da engasjerer seg i regjering. Men hva er det vi kan vente oss å se av endringer denne våren fra statsråden?

Statsråd Monica Mæland [10:25:15]: Først om trepartssamarbeidet. Jeg opplever at vi har et godt trepartssamarbeid i Norge, og det hjelper oss, særlig i en situasjon som nå. Vi hadde forrige uke kontaktmøte mellom regjeringen og partene i arbeidslivet, og jeg opplever at vi ser sammenfallende på den situasjonen vi er i, og også på tiltak, selv om det altså er noe uenighet knyttet til lengden i permitteringsregelverket.

Utfordringen er når jeg reiser rundt og møter bedrifter, møter organisasjoner og møter ansatte, og senest i forrige uke, da jeg var i Møre og Romsdal, fikk jeg overlevert et brev hvor man ønsket utvidet permitteringsregelverk. Når jeg da spør de samme bedriftene: Er dere klare om 52 uker – er dere da klare til å ta inn igjen de ansatte – får jeg ikke svaret ja. Det har jeg fått fra en eneste bedrift, og jeg kan love representanten at jeg har møtt mange. Det er bare én bedrift som har sagt: Ja, det tror vi. Ingen andre har svart det. Det gjør at dette ikke er så veldig enkelt, for det vi vet om permitterte, er at de er passive, de venter på å komme tilbake i arbeid. Det er jo noe av poenget med regelverket. Det er bra når vi vet at de skal tilbake, og når vi vet noe om lengden. Men det vi vet om denne situasjonen, er at den er annerledes, den kan ikke sammenlignes med de historiske tall vi har på permitterte. Vi vet at noe er varige innskrenkninger. De fleste bedriftene sier: Vi vet ikke om dette tar ett

år eller to år, men vi skal komme oss igjennom det. Det er svaret vi får. Så kan jeg love at vi, som sagt, vurderer dette fortløpende, og vi hører selvsagt på partene i arbeidslivet.

Jeg jobber nå med å iverksette alle de tiltakene som ble varslet i maritim melding. Det er ikke noe somleri. Som representanten sikkert vet, er vi helt avhengige av å få notifisert vårt regelverk i ESA. Det er en prosess som er i arbeid, det er et arbeid vi begynte lenge før statsbudsjettet faktisk ble vedtatt, i godt håp om at det skulle bli vedtatt, og vi jobber nå tett på ESA for å få dette på plass. Men det er krevende, og vi kan ikke bare iverksette dette uten videre. Kondemneringsordningen blir i disse dager utlyst for at vi skal få den på plass. Så jobbes det med en bioøkonomistrategi. Den kommer i løpet av våren, det jobbes godt mellom flere departementer. Industrimeldingen var varslet å skulle komme på slutten av året – den kommer på slutten av året. Så vi jobber nå på flere felt.

Når det gjelder reiselivsmeldingen, er det jo det å si at jeg var beredt til å sende den til Stortinget i løpet av kort tid, på vårparten, men partene i næringslivet ønsket en egen utredning om markedsføringsinnretningen og organiseringen av det, og da har vi utlyst et arbeid for å få gjort dette. Så det gjør vi i godt samarbeid med reiselivet selv.

Odd Omland (A) [10:28:19]: Først vil jeg takke interpellanten for å sette en viktig sak på agendaen. Situasjonen på Sør-Vestlandet er svært krevende, og arbeidsledigheten på Sørlandet, der jeg kommer fra, har steget med over 20 pst. det siste året. Aust-Agder har den nest høyeste ledigheten i landet. Ennå har ikke mange av de varslede oppsigelsene trådt i kraft, og senest i går ble det varslet 160 nye. Det er derfor et sterkt behov for at en fra politisk hold er aktiv og viser handlekraft med tiltak for å bedre situasjonen.

Regjeringen kan ikke lastes for oljeprisfallet, som statsråden var inne på, men den har ansvaret for å håndtere ledighetssituasjonen. Jeg må innrømme at jeg blir litt lei av at ord som «vi følger situasjonen nøye» er en gjenganger. I stedet for å ta ordet «arbeidsledighet» i sin munn sier man «omstilling». Det er faktisk ikke det samme. Omstilling er heller ikke noe regjeringen plutselig har funnet opp, men noe som norske bedrifter driver med kontinuerlig.

Regjeringen har satsset de store pengene på kutt i formuesskatten – selv om regjeringens egne eksperter ikke kan påvise nevneverdig vekstkraft av dette. Arbeiderpartiets alternativ er å bruke pengene langt mer målrettet, og i behandlingen av 2016-budsjettet kunne vi derfor legge inn mange forslag med betydning for Sørlandet. Mechatronics Innovation Lab og såkorn for Agder og Telemark kom heldigvis med i budsjettforliket, men vi hadde også forslag om utvidelse av permitteringsregelverket, om et akseleratorprogram for gründere hvor ett av fem fond skulle legges til Sørlandet, økning i lærlingtilskudd på 12 500 kr utover regjeringens forslag, 3 000 flere studieplasser og 2 000 flere tiltaksplasser, 3 mrd. kr til kommunene, økning i Enova-fondet og opptil 1 mrd. kr til miljøteknologi. Det vil ha betydning for vårt distrikt. Sørlandets industribedrifter har mottatt over en tredjedel av bevilgningene i den nasjonale miljøteknologiordningen, så det er viktig for oss. Noe

som også ville ha kommet vårt offshorerettede næringsliv til gode, var om regjeringen hadde vært villig til å presse på for å plugge brønner i Nordsjøen.

Utvidelse av permitteringsordningen til 52 uker var interpellanten inne på. «La okke håbe», som vi sier på Sørlandet, at regjeringen tar til vettet og skjønner at dette er viktig.

Og selv om gründere og oppstartsbedrifter er viktig, må vi huske på at de fleste innovasjonene skjer innenfor etablerte bedrifter, klynger og industrimiljøer. Toppsjef Walter Qvam i Kongsberg Gruppen ga et stort intervju om dette før jul, der han også fikk støtte av andre toppledere. Budskapet var klart:

«Det er paradoks at myndighetenes virkemidler nesten utelukkende går til oppstartsbedrifter, mens det er veldig lite fokus på alle de hundrevis av mellomstore bedrifter med omsetning fra 20 til er par-tre hundre millioner kroner. Det er disse selskapene som skal bli den nye stammen i norsk industri.»

Det er bl.a. her permitteringsregelverket kommer inn som ett av flere elementer. Det er ikke lukrativt å gå permittert. Man mister ikke motivasjonen og må søke seg til andre bedrifter, for jobbene står ikke i kø, og så lenge bedrifter kan permittere framfor å si opp, beholder de verdifull kompetanse.

Et annet moment som har kommet opp på Sørlandet, er dagpenger under utdanning. Selv om det ikke ligger direkte inne under denne statsrådets område, vet jeg at hun er orientert, og jeg har forstått at regjeringen jobber med å se på endring i forskriften. Jeg håper at regjeringen her viser handlekraft. NODE-lederen har tatt dette opp i brev til departementet. Hun understreker at for deres medlemsbedrifter har det negative konsekvenser for dem som vil inn i den nye preinkubatoren og mister dagpenger de tre første månedene, noe som er svært demotiverende.

Jeg har utfordret næringslivet, sammen med det politiske Sørlandet, til å komme med en omfattende, prioritert tiltakspakke for Sørlandet ut fra den situasjonen vi er i. Jeg håper at statsråden vil ta denne på alvor ved å komme med konkrete tiltak.

I går kom også en nedtur for dem som er arbeidsledige i Lista-regionen, ved at regjeringen ikke gikk inn for konsesjon på Siragrunnen. Her var det skapt optimisme i Farsund om å få til en grønn industri med mange hundre arbeidsplasser. Det gjør også at dette ikke er mulig å få til – når konsesjonen ikke kommer.

Charlotte Spurkeland (H) [10:33:50]: Jeg ønsker også å takke interpellanten for å reise denne viktige debatten.

Utviklingen som vi ser på Vestlandet, er dramatisk. Daglig leser vi om store og små bedrifter som må omstille sin bedrift til trangere tider med lavere aktivitet. Vi leser om offshorebåter som ligger inne, om arbeidsgivere som sammen med sine ansatte senker lønninger for å beholde arbeidsplasser, om ansatte som permitteres, eller som i ytterste konsekvens må sies opp.

SYSLA skrev i går at de største selskapene på norsk sokkel har mistet nesten 5 000 mrd. kr på grunn av oljepri-

sens fall globalt. Det sier noe om størrelsen på den omstillingen Norge er i, på verdensbasis. For norsk økonomi har oljeprisfallet naturligvis ringvirkninger ut i hele samfunnet. Mange mister jobbene sine, og hele Vestlandet merker den trange arbeidsmarkedssituasjonen. Det meldes om rekordmange søkere til de jobbene som lyses ut.

Et produktivt og velfungerende næringsliv er helt nødvendig om vi skal kunne bære velferdsstaten. Norges olje- og energiminister Tord Lien var til stede. Arbeiderpartiets eneste løsning mot den økende ledigheten synes å være å la personer gå lenger permittert. Høyre har gått inn for å utvide permitteringsadgangen til 30 uker, og dette vil Arbeiderpartiet altså øke til 52. Spørsmålet er om det er så lurrt, for det å gå lang tid som permittert kan være et hinder for nødvendig omstilling. Vi vet at passive ytelse tvert om kan gjøre det vanskeligere for den enkelte å komme seg tilbake i jobb.

På de bedriftsbesøkene som vi i Høyre er på, så er det entydig hva næringslivet etterspør av det offentlige i disse trange og vanskelige tidene, og det er de langsiktige grepene, som gjør norsk næringsliv konkurransedyktig. De etterspør en fornuftig skattepolitikk som ikke straffer norske eiere, en satsing på kunnskap, forskning og utvikling og ikke minst en bedre infrastruktur.

Dette er ting som regjeringen leverer på. Eksempelene fra Vestlandet kunne vært mange, men det som gjøres på E39, E16, over 100 mill. kr i ekstravilgninger til Universitetet i Bergen, Høgskolen og andre utdanningsinstitusjoner, til ulike bygg og viktige forskningsprosjekter, er noe av dette. Og ytterligere redusert formuesskatt står fortsatt høyt på ønskelistene til bedriftene våre.

Samtidig er det behov for ekstraordinære tiltak. Det er derfor satt i gang mye for økt sysselsetting i årets statsbudsjett, som flere har vært inne på, og det summerer seg til ca. 4 mrd. kr rettet inn mot de delene av landet som trenger det mest. Det er et massivt oppussings- og vedlikeholdsprosjekt – innenfor alt fra kulturbygg til fengsler, helsebygg og universiteter, og innenfor næring og innovasjon økes etablerertilskudd, miljøteknologiordningen, pre-såkerfond, brukerstyrt innovasjon, for å nevne noe.

Arbeiderpartiets virkemiddel mot den økende ledigheten synes kun å være å la personer gå lenger permittert – ikke å hjelpe dem med å redusere skattetrykket i sitt alternative statsbudsjett heller. Det tror ikke jeg er en fremtidsrettet næringspolitikk. Det er satsingen på god infrastruktur, forskning og skatteletter for næringslivet som sikrer morgendagens arbeidsplasser i hele landet.

Harald T. Nesvik (FrP) [10:38:09]: Først av alt takk til interpellanten. Jeg synes interpellanten tar opp mange viktige problemstillinger i denne interpellasjonen. Også takk til statsråden, som svarer på mange av de utfordringene som reises.

Jeg ønsker å gå inn på en del områder som blir omhandlet, men jeg skal ikke gå i den fella som representanten Omland fra Arbeiderpartiet gjorde, som konsentrerte seg om Lista-regionen og Sør-Vestlandet. Dette er en krise som rammer hele Vest-Norge for tiden, ikke bare enkeltområder.

Vi ser nå problemstillinger som i første rekke går fra Agder-fylkene i sør og opp til Trøndelag i nord, men begynner også å forplante seg litt videre nordover. Samtidig ser vi også at en del av innlandsregionen har en annen type utvikling, der det faktisk er etterspørsel etter arbeidskraft, det er en vekst i arbeidsmarkedet. Men det er en annen sak.

Jeg tok meg en tur på sjøen på fredag for å fiske litt. Det jeg opplever når jeg kommer ut på fjorden og ser meg rundt, er at det ligger supplybåter i forskjellige kategorier, størrelser og prisklasser i opplag over hele fjorden. Det tror jeg det kan gjøre langs hele vestlandskysten når vi drar sørover. Det er over hundre fartøyer som ligger i opplag. Situasjonen for disse fartøyene løser man ikke bare ved å endre permitteringsreglene. Dette er en konsekvens av en lavere oljepris. Det gjør at oljefeltene våre blir mindre lønnsomme. Ergo blir det mindre aktivitet på norsk sokkel.

Regjeringen har gjort en rekke tiltak i så henseende nettopp knyttet til det som har med skipsfarten å gjøre. Man har fått en maritim strategi, som ble framlagt i mai i fjor. I tillegg har man – og det er denne regjeringen som har gjort det – hevet bl.a. taket innenfor nettolønnsordningen, selv om det ikke er en nettolønnsordning, bare en refusjonsordning, i og med at vi har en begrensning liggende i den. Den forrige regjeringen gjorde ingenting med denne biten. Taket sto på stedet hvil siden innføringen av ordningen og inntil den regjeringen gikk av. Det var denne regjeringen som var den første som forbedret ordningen. I tillegg har man, som sagt, kommet med den maritime strategien, som man jobber med, for at ting skal skje i riktig rekkefølge.

Så tror jeg også svært mange må ta inn over seg at den kontraheringen av skip som har skjedd innenfor offshoresektoren, er man nødt til å vurdere. Det er åpenbart at innenfor en del felt kan det se ut som om det er en overkapasitet, og da må man se på hvordan det vil bli lignet ut.

Det som er viktig, er at de tiltakene som blir satt inn, settes inn i riktig rekkefølge og til riktig tid. Vi må vite hvilke tiltak som faktisk virker, for å møte den situasjonen som vi er i.

Regjeringen har i budsjettet lagt fram en tiltakspakke. Man har kommet med en rekke tiltak knyttet til vedlikehold av bygg, knyttet til investeringer innenfor samferdssektoren og til det som har med BIO-midler å gjøre, altså bedriftsintern opplæring, nettopp for å kunne ta en utdanning, også de personene som kommer i den situasjonen at man både blir permittert og har behov for omstilling i bedriften.

Det er viktig at regjeringen også har høy aktivitet når det gjelder tildeling av nye leteblokker. Ja, det har regjeringen – en rekordhøy tildeling i siste runde. Og hva skjer da? Jo, en av de tidligere partnerne til Arbeiderpartiet i den

rød-grønne regjeringen mener at man tildeler for mange blokker, vi må slutte å lete, for oljen skal ligge i bakken. Det er viktig at de signalene som vi gir, også er av en sånn karakter at de kan medføre økt vekst.

Vi vet at Johan Sverdrup kommer i aktivitet neste år, på investeringssiden. Vi så på nyhetene så sent som i går at i Haugesund begynner Aibel, tror jeg det var, å ta inn igjen ansatte som er permittert, fordi de skal begynne å jobbe med understellet og dekket til Johan Sverdrup. Vi vet det kommer aktivitet på sokkelen. Derfor er det også viktig at de tiltakene som vi setter inn, fanger opp de endringene som skjer der ute.

Jeg sier ikke at man ikke skal gjøre noe med permitteringsreglene. Jeg vet at regjeringen jobber med den biten hver eneste dag for å vite at de tiltakene man iverksetter, er korrekte. Men det må ikke bli slik at hver gang vi ser at det er problemer der ute, er det permitteringsreglene som er svaret. Nei, her er en rekke andre forskjellige tiltak.

Representanten Else-May Botten var også inne på i sitt innlegg at de fleste arbeidsplassene skapes i allerede eksisterende bedrifter. Det er nettopp derfor regjeringen har styrket SkatteFUNN-ordningen. I de budsjettene som denne regjeringen har laget, har man gått inn og styrket SkatteFUNN-ordningen, fordi man skal skape ny vekst og ny kraft i de bedriftene som allerede er der. Det er den innovasjonen som vi er nødt til å få på plass.

Regjeringen jobber intenst med disse sakene og vil komme fram til gode løsninger. Men vi må ha rette løsningene til rett tid.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:43:46]: Først vil også jeg takke interpellanten for en viktig interpellasjon og mange gode innlegg som tar opp viktige problemstillinger i den tida vi er inne i.

Jeg vil begynne med å sitere en god bok: «Lediggang er roten til alt ondt.» Det å kunne ha en jobb å gå til er viktig for oss mennesker, så for å starte med å gå helt ned på individnivå vil jeg si at den jobben vi kan gjøre for å sikre folk arbeid, er noe av det viktigste vi gjør som politikere. Men det er – som flere har vært inne på – en sammensatt situasjon. Det er sammensatt med store geografiske forskjeller. Det sitter representanter her fra fylker som opplever nedgang i ledigheten, og det sitter andre representanter her som er fra fylker som opplever en stor økning i ledigheten. Det samme gjelder mellom ulike næringer: Noen gjør det godt nå, mens andre er i hardt vær.

Oppsummert er det en meget alvorlig situasjon. Det har blitt stor arbeidsledighet, særlig i Agder-fylkene og på Vestlandet. Det betyr at det er mange mennesker som er i en fortvilet situasjon. Men hele kjeden – særlig innenfor olje og gass – er i en utfordrende situasjon. En ser operatører, leverandører og rederier som sier opp, og som permitterer store mengder folk. Når en i tillegg ser tilbakemeldinger om at 2016 skal bli verre enn 2015 var, er det viktig at en holder oppe et stort trykk for å sikre at vi klarer å snu trenden og får flere folk tilbake i arbeid.

Jeg ser også at BNP-veksten for 2015 var på bare 1 pst. Det viser at hvis 2016 er ventet å bli verre, må vi ta grep.

Jeg synes også det er viktig å presisere at det er annen

type utfordring vi har nå, sammenlignet med det vi hadde med finanskrisen. Vi er partier her som ikke nødvendigvis ønsker oss helt tilbake til det trykket vi hadde på investeringer innenfor olje og gass. Ja, vi ønsker fortsatt å ha det som en veldig viktig og stor næring, men det er ikke nødvendigvis slik at vi skal tilbake til det samme nivået. Da er det riktig å tenke på andre næringer, for det vi i alle fall har lært av den situasjonen vi har hatt, er at vi var for sårbare fordi vi hadde for mye på ett bein – nå trenger vi flere bein å stå på.

Jeg er sikker på at vi også kommer til å få større debatter – ut ifra den geografiske ledigheten som vi har – knyttet til spørsmål om folk må flytte. Det er krevende for de enkeltmenneskene som må gjøre det, men når det er etterspørsel etter arbeidskraft i visse regioner, kommer vi til å møte på den utfordringa.

Jeg vil vise til de viktige tiltakene på maritim sektor, som statsråden oppsummerte med – de er viktige. Men det er også grep som kan gjøres med ting som vi vet må skje. Flere har vært inne på haleproduksjon på eksisterende felt. Vi må utnytte feltene bedre. Det er også god miljøpolitikk. Vi må sikre plugging av brønnene, det skal gjøres, og vi kan være med og presse på, slik at det kan skje raskere.

Vedlikehold på eksisterende anlegg må også gjøres, og i den forbindelse kan en kanskje utnytte den nedgangen som er nå, både til å få gjort det billigere og til å sikre arbeidsplasser.

Det grunnleggende er å stimulere til at det skapes nye bedrifter og nye arbeidsplasser også innenfor nye næringer. Og jeg mener at det som gjøres på gründersiden, og det som handler om å stimulere til den nye veksten, er noe av det viktigste vi kan gjøre.

Det er også viktig det som har blitt gjort i statsbudsjettet: tiltakspakken på 4 mrd. kr. Det er et viktig motkonjunkturtiltak at en stimulerer til vedlikehold og til investeringer, men ikke minst også det mer langsiktige, som handler om satsing på skole, forskning og utvikling, vil være viktig på lengre sikt.

Den neste store milepælen er revidert, og i Kristelig Folkeparti har vi diskutert situasjonen på hvert eneste gruppemøte, tror jeg, og på andre møter en er på, og det er særlig i de regionene som vi reiser rundt i, og som er hardest rammet, at folk er veldig opptatt av situasjonen, så vi er beredt til eventuelt å gjøre noe også før revidert.

Jeg hører at det store spørsmålet som blir tatt opp, er permitteringsregelverket, og jeg slutter meg til den argumentasjonen som statsråden framfører, om at vi skal hele tida analysere situasjonen, og at det kan være riktig å gjøre noen grep. På Sørlandet – som jeg representerer – så man på permittering kontra oppsigelse, og de aller fleste blir oppsagt, de blir ikke permittert, fordi en ikke ser, som statsråden sier, at en om ett år eller et halvt år fram i tid vil ha behov for den samme typen arbeidskraft. Da er det faktisk viktig å tenke at noen av de menneskene er i en situasjon der de trenger kompetansehevende tiltak, og at en heller bruker pengene på det i stedet for at de går permitterte.

Jeg vil også si at vi er inne i et viktig arbeid når det gjelder skattereform, og det må legge føringer på at

det skal lønne seg å skape arbeidsplasser og investere i arbeid.

Vi må fortsette med de regionale tiltakene. Mechatronics Innovation Lab, såkornfond og andre typer regionale tiltak har blitt nevnt. Det er noe vi kan bidra med for å skape vekst i de regionene som trenger det mest.

Geir Pollestad (Sp) [10:49:02]: Jeg vil starte med å takke interpellanten for å ta opp et svært viktig tema. Jeg tror det er viktig at vi har en felles virkelighetsforståelse av det som nå skjer. Det er en svært alvorlig situasjon på Sørlandet og for store deler av Vestlandet, men det er også en svært alvorlig situasjon for landet. Det er naivt å tro at den nedgangen som man opplever innen olje og gass, ikke også vil få store ringvirkninger i resten av landet. I en sårn situasjon er kanskje min største bekymring at regjeringen og representantene fra regjeringspartiene er så fornøyd med egen innsats. Jeg savner en større grad av ydmykhet og et større jag etter å gjøre mer, framfor oppramsinger av hva en har gjort.

Når det gjelder permitteringsregelverket, var Senterpartiet enig med regjeringen i forbindelse med framleggelse av statsbudsjettet og gikk ikke inn for en utvidelse av permitteringsregelverket. Men vi har møtt så mange bedrifter som sier at de nå leverer til olje og gass, de ser at de – der framme – må snu seg rundt, de må snu seg rundt og levere innen forsvar, innen romfart, innen fornybar energi. Da trenger de noe tid for å snu seg rundt. Men hvis de ansatte, deres fremste kompetanse, forsvinner i mellomtiden, er de ikke lenger konkurransedyktige, når de har snudd seg. Derfor går Senterpartiet også inn for å utvide permitteringsregelverket.

Når det gjelder tiltakspakken, er det en underlig sak å følge. Fra Senterpartiets side har vi vært opptatt av å få vite hva som er i denne tiltakspakken. Hva er det som ligger i den? Hvilke prosjekt er det som ligger i den? Og selv om situasjonen er annerledes nå kontra det den var under finanskrisen, er jo ikke grunnen for å fortelle næringslivet om hvilke prosjekt som ligger i tiltakspakken, noe mindre. Vi ser ingen spor av de satsingene innenfor samferdsel som blir presentert, inn i dette. Det snakkes fortsatt om at kommunene har fått midler til investeringer. Men de midlene som startet som en halv milliard, ble null i løpet av budsjettprosessen. Og null penger til kommunene gir null nye ansatte til å gjennomføre arbeidet. Kan ikke regjeringen gi oss et svar: Hva er det som ligger i disse fire milliardene som vi hører om hver eneste dag? Og jeg mener at regjeringen jukser, fordi en legger inn prosjekt som er helt ordinære prosjekt, og setter dem opp for å få beløpet fire milliarder. Det burde en slutte med.

Jeg er også uroet over at jeg ikke har fått et klart svar på om Rogaland, som er et av de fylkene som er hardest rammet, vil risikere å få en nedgang i etablerertilskuddet i inneværende år. Jeg har fått vage løfter fra statsråden på skriftlig spørsmål. Jeg har ikke fått noen garanti for at det ikke skal skje. På andre områder ser vi at regjeringspartiene og flertallspartiene innfører tiltak som sender folk ut i arbeidsledighet. Flyseteavgiften, 1 000 ansatte i Østfold: Regjeringen løfter ikke en finger. De har fått en nødbrems

av Stortinget til å reversere den avgiften. Det velger de ikke å gjøre. En sitter stille og ser at 1 000 ansatte i Østfold mister jobben. Konsekvensene i resten av landet vet vi ikke. Men dette er altså blitt en avgift som har en svak miljøprofil. Den har store sysselsettingskonsekvenser. Nå har Konkurransetilsynet sagt at den er konkurransevridende, til ulempe for bl.a. Norwegian. Nå må regjeringen våkne og i hvert fall ikke gjøre tiltak som gjør det dårligere for næringslivet i Norge.

Det har i debatten her også vært nevnt at opposisjonen ikke stilte spørsmål til statsråd Lien i spørretimen. Jeg sendte spørsmål til statsråd Lien og spurte hva han ville sagt hvis han hadde vært her. Det var et langt svar, men han ville – oppsummert – ført en stabil og forutsigbar petroleumspolitik. Ja, jeg er helt enig med statsråd Lien i at det er viktig, men en må jo forvente at han som statsråd for den bransjen som sliter mest, kommer med ekstra tiltak.

Tiltak på E39 på Vestlandet og Sørlandet har blitt nevnt her. Det vi har hørt om i det siste, er jo forsinkelser. Det har vist seg at veiselskapet ikke har fått pengene. De har fått penger til å planlegge en vei, men de har ikke fått penger til å bygge en vei. Det blir det lite sysselsetting av.

Mitt råd til regjeringen er å være litt mer offensiv og litt mindre fornøyd med egen innsats.

Per Rune Henriksen (A) [10:54:09]: Vi fikk høre fra statsråden at vi er inne i en komplisert og sammensatt situasjon. Jeg stiller meg spørsmålet: Er den så veldig komplisert, og hvor sammensatt er den egentlig?

Kjernen i det som skjer nå, er en voldsom nedtur i olje- og gassnæringen, vår største næring målt i både omsetning og sysselsatte – opp mot 250 000. Er dette noe nytt? Nei. Dette er en syklisk næring, en næring hvor prisene går opp og ned, og aktiviteten deretter. Vi hadde en skikkelig nedtur i 1993. Vi hadde en aktiv regjering, utgått fra Arbeiderpartiet. Vi fikk startet opp arbeidet med NORSOK-standard, som et svar på situasjonen i sektoren. Vi hadde en ny nedtur i 1997, og vi hadde en aktiv regjering, utgått fra Arbeiderpartiet. Vi startet opp arbeidet, fikk vedtatt og begynte arbeidet med å opprette INTSOK, som internasjonalserte norsk leverandørindustri og skapte nye markeder, ny sysselsetting, ny aktivitet. Vi hadde en ny nedtur i 2001. En arbeiderpartiregjering satte i gang arbeidet sammen med partene, og vi fikk opprettet KonKraft, som var et partssamarbeid for å styrke norsk olje- og gassnæringskonkurranssevne. Dette var viktige tiltak, det var gode tiltak, det var tiltak som virket, initiert av en regjering som så sin plass i dette og tok initiativ.

Det vi har nå, er et kunstig lavt nivå i oljeprisen. Alle vet at vi vil få en oppgang, så Nesvik har helt rett når han sier at vi kommer til å få ny aktivitet. Det er nettopp det som er kjernen i hvorfor Arbeiderpartiet er så fortvilet over den manglende aktiviteten fra regjeringen. For det som nå skjer i olje- og gassnæringen og leverandørindustrien, er at man nedskaleres for også å håndtere dagens situasjon fordi det ikke er noen som helst incentiver eller stimuli til å forberede seg på det som vil bli morgendagens situasjon. Det vi kan oppleve da, er en ny runde med kostnadsøkninger fordi kapasiteten har blitt så lav gjennom tidene. Dette er

en situasjon som kaller på kollektiv fornuft. At den enkelte bedrift nedskaleres, det må ikke forundre noen. Da er det en politisk oppgave å tenke på samfunnets beste framover og så komme med tiltak.

De omstillingene som vi også som samfunn skal gjennomgå i denne tiden, er det viktig å ta tak i. Dette er ikke noe nytt, dette er noe som skjer hele tiden. Vi vet at forutsetningene for en vellykket omstilling på et samfunnsmessig nivå er at vi har et godt trepartssamarbeid, at vi har trygge arbeidstakere som er med på omstillingen, og at vi har en rettferdig fordeling av byrdene. Solidaritetsalternativet på 1990-tallet er et ypperlig eksempel på en omstilling som sørget for at vi fikk konkurransekraft igjen, og sørget for at vi fikk folk i arbeid igjen. Det var en krevende sak for landets arbeidstakere, men man var med fordi man så det var en rettferdig fordeling.

Det vi ser i dag, er at vi har en regjering som ikke tar initiativ til et trepartssamarbeid, og som ikke bruker trepartssamarbeidet til det det kan brukes til i denne omstillingen. Vi ser en arbeidslivspolitik som undergraver trygge arbeidsplasser, og som undergraver arbeidstakernes evne og vilje til å være med på omstillinger. Med et stadig økende antall midlertidige ansettelser i bedriftene, hvilket incentiv har man da for å være med på krevende omstillinger når man vet at den jobben man har nå, har man bare noen uker framover? Dette er en undergraving av tryggheten. Vi ser at der regjeringen virkelig har satsset, er når det gjelder å overføre penger til de rikeste gjennom skatteutt.

Det regjeringen kaller for omstilling, synes mer for meg som å være et gigantisk prosjekt for omfordeling: omfordeling av makt i samfunnet, omfordeling av de store inntektene. Det vi trenger nå, er aktive og offensive tiltak. Det er ikke riktig, som Spurkeland sier, at vi bare snakker om permitteringsregelverk. Vi har snakket om en rekke tiltak både i forskjellige innstillinger, i Stortinget og i vårt budsjett.

Denne krisen rammer den enkelte, den rammer bedrifter, og den rammer samfunnet. Derfor må regjeringen ta grep. Den rette plassen for regjeringen i en sånn situasjon er ikke å sitte på tribunen og følge situasjonen tett. Regjeringen må være på banen og gjøre jobben sin.

Hårek Elvenes (H) [10:59:37]: Foregående taler nevnte ikke situasjonen i privat sektor med ett ord, knyttet til det faktum at det faktisk er 1,7 millioner arbeidstakere som skal bære offentlig sektor, som er halvparten så stor – en konsekvens av den politikken som den forrige regjeringen førte. Denne regjeringen kan ikke lastes for at oljeprisen har falt til 30 dollar fatet, men denne regjeringen tar situasjonen knyttet til arbeidsledigheten som en konsekvens av dette på det dypeste alvor. Den foregående regjering, representantens rød-grønne regjering, kan bebreides for å ha ført en politikk som har svekket konkurransevnen, som har svekket privat sektor, som i sum har ført til at Norge har fått en ytterligere todelt økonomi, som har forsterket de problemene som vi står oppe i i dag – noe som den foregående regjering absolutt burde vært framsynt nok til å kunne ha gjort noe med.

Jeg tror jeg må minne om hva Tage Erlander, statsmi-

nister i Sverige fra Arbeiderpartiets søsterparti, i sin tid sa: Vi kan ikke vedta oss ut av krisen, vi må jobbe oss ut av krisen. Det gjelder også i den situasjonen som landet er kommet opp i, knyttet til fallende oljepris. Bekjempelse av arbeidsledigheten er regjeringens oppgave nr. én, som regjeringen tar på det dypeste alvor. Derfor har regjeringen iverksatt en rekke tiltak, som en tiltakspakke på 4 mrd. kr og 2,4 mrd. kr til næringsrettet forskning. I forrige uke besøkte jeg en bedrift som er rammet av fallet i oljeprisen. Denne bedriften nyter godt av SkatteFUNN-ordningen, som er utvidet, og en fallende oljepris. Resultatet ser vi: Denne bedriften bryter gjennom bl.a. i Kina med nye produkter, som undervannsbroer, og honorerer regjeringens politikk på området.

Forskning ble etter hvert et stemoderlig behandlet barn i den rød-grønne regjeringen. Sågar sa en av regjeringens egne ministre at dette var et hvileskjær. Dette hvileskjæret er nå gjort om til et sjumilssteg, faktisk er den offentlige forskningsinnsatsen nå 32,5 mrd. kr. I 2015 la regjeringen 400 mill. kr på bordet til stimulering av gründervirksomheter og nyoppstartede virksomheter, og nylig ble også dagpengeordningen endret. Perioden man mottar dagpenger for, er utvidet fra ni til tolv måneder, slik at de som har mistet sin jobb, men samtidig arbeider iherdig med å starte sin egen bedrift, har en større sjanse til å lykkes. Dette viser at regjeringen på kort og på lang sikt bruker hele «verktøyburet», som den foregående regjeringen dessverre ikke var så opptatt av. Da var løsningen å styrke offentlig sektor, koste hva det koste ville. Derfor har vi nå fått en todelt økonomi som gjør situasjonen ekstra vanskelig, men regjeringen kan se både Arbeiderpartiet og opinionen i øynene og si at den har gjort en rekke tiltak som vil avhjelpe situasjonen.

Laila Gustavsen (A) [11:03:20]: Representanten Elvenes har tydeligvis vært på strategikurs i Høyre, for strategien er å skyld på Arbeiderpartiet.

Vi startet denne debatten med å høre at Monica Mæland var fornøyd. Jeg synes det er et utrolig utsagn når vi ser en ledighet på 4,6 pst.

Mine foreldre jobbet begge i konkurranseutsatt industri. Jeg husker med gru den stemningen som var rundt midtidsbordet den gangen på 1980-tallet da renten var skyhøy, arbeidsledigheten var høy, nedleggingstrusselen lå over industrien og vi akkurat hadde kjøpt et småbruk. Det var da jeg lærte hva ansiennitetsprinsippet var, og hva det betydde å bli permittert. Selv om vi var unger, forsto jeg at det var alvor. De kunne miste jobben. Det satte spor i en barnekropp. Heldigvis er det vanlig å krite på butikken, tenkte jeg.

Sånn sitter faktisk familier og unger i dag – de frykter for jobbene sine. Jeg synes regjeringen gjør altfor lite for dem. Det nytter ikke å snakke om mobilitet i arbeidsmarkedet når en kanskje mangler grunnleggende yrkesfaglig utdanning. Da må en sette i gang bedriftsintern opplæring. Det nytter ikke å snakke om at Norge må omstille seg når suksessfylte bedrifter ikke får sjansen til det fordi de tvinges til å si opp sin viktigste ressurs, nemlig arbeidskraften, på grunn av permitteringsreglene. Det skapes et inntrykk

her av at permitteringsregler gjør at folk låses inne. Men det vi vet, er at åtte av ti av dem som er permittert, kommer tilbake i jobb i samme bedrift som de ble permittert fra, så det som her hevdes, stemmer jo ikke. Det er dumt for den enkelte, det er dumt for bedriften, og det er veldig dårlig butikk for samfunnet ikke å øke fleksibiliteten i regelverket.

Så rammer jo ikke økende ledighet kun Vestlandet. Selv om kysten selvfølgelig er hardest rammet, ser jeg også fra min hverdag i Subsea Valley, Kongsberg, at nedgangen, oppsigelser, reduksjon av innleide og permitteringer også skjer hos oss. Det vi da trenger, er en stat som stiller opp i nedgangstider, som beholder sitt eierskap i store bedrifter som Kongsberg Gruppen, som stiller risikokapital til disposisjon for langsiktige industriprogrammer, som styrker og ikke kutter i forsvarsindustriens forsknings- og utviklingsmidler og -muligheter, og som stiller opp for norsk forsvarsindustri når de store landene i Europa beskytter sine markeder – som noen eksempler.

Så må ungdom snus i døra hos Nav. Jeg har jobbet med ungdom på sosialhjelp. De fleste er ikke der fordi de er late, men fordi systemene og samfunnet har sviktet. Det er meningsløst hvordan vi i dag sender elevene med dårligst karakterer rundt i det systemet regjeringen – Høyre og Fremskrittspartiet – elsker å kalle «fritt skolevalg». Frihet for hvem? For mens de med best karakterer kan velge og vrake og kommer inn på sin nærscole, ender de med dårligst karakterer som pakkepost. De kommer inn på en skole, men har ingen rett til å fullføre sine tre år der. Derfor sender vi de svakeste til en annen skole året etter. Det er ikke rart at motivasjonen brister. Mange ender opp som tapere i kampen om lærlingplasser, og altfor mange ender hos Nav. Sånn kan vi ikke ha det. Istedenfor å gi opp ungdomsgarantien, som regjeringen har varslet, må vi heller se på hva som skal til for at den skal virke. Hvem skal ha hjelp om det ikke er de yngste?

I Buskerud prøver Arbeiderpartiet nå å innføre en rett til å gå på nærskolen. Det er en veldig spennende tanke. Men vi må gjøre mer. Vi må ha tettere oppfølging av ungdom, vi må øke lærlingtilskuddet, og stat og kommune må som arbeidsgiver pålegges å ta inn lærlinger.

I dagens omstillingssituasjon trenger vi utdanning enda mer enn før. Høyere utdanning er selvfølgelig en del av dette. Men det vi vet, er at de som har størst problemer i nedgangstider, er de som mangler fagbrev, eller de som har behov for å fylle på med kompetanse på fagskolenivå. Skal vi lykkes med framtidens industri, må vi øke kompetansen og øke produktiviteten. Da må fagarbeidernes kompetanse løftes, og det er her fagskolene er så viktige.

Rapporten «Computerization and the Future of Jobs i Norway» viser at det er veldig mange som vil bli overflødige og miste jobben hvis kompetansen ikke utvikles i samsvar med framtidige behov. Og behovet nå er først og fremst å utvikle kompetanse i den eksisterende arbeidsstyrken i den krisen vi er inne i, og sikre omstillingsevne gjennom en aktiv stat og treffsikre tiltak.

Monica Mæland sa at politikken til regjeringen virker. Da Jens Stoltenberg gikk av som statsminister, var ledigheten på 3,6 pst., nå er den på 4,6 pst. I mai 2015 sa Siv Jen-

sen at hun ville ha ledigheten ned fra 4,1 pst. til 4 pst. Hvis dette er eksempler på at politikken virker, må jeg si at den beskrivelsen er veldig, veldig rar.

Bente Stein Mathisen (H) [11:08:32]: Jeg vil også takke interpellanten for å ha satt et veldig viktig tema på dagsordenen. Deler av landet opplever nå en krevende og alvorlig situasjon.

Mye har endret seg i norsk økonomi de siste to årene. Fra at vi hadde en oljepris på godt over 100 dollar fatet sommeren 2014, har vi nå, halvannet år etter, en oljepris på rundt 30 dollar fatet. Vi har levd godt på oljeinntekter i mange år. Oljesektoren har hatt behov for mye arbeidskraft, og folk har pendlet fra hele landet til oljenæringer og offshorevirksomhet på Vestlandet. Rogaland og Agder-fylkene har hatt de laveste ledighetstallene, men nå opplever de å ha de høyeste, og det er klart at det oppleves dramatisk. Man er vant til å være etterspurt, og plutselig stopper det opp. Det rammer bedrifter, det rammer enkeltpersoner, og det rammer familier.

Regjeringen Solberg har fra dag én vært opptatt av å satse på tiltak for å bedre vår omstillingsevne. Norsk økonomi har over flere år blitt for oljeavhengig. Derfor har regjeringen siden den tiltrådte lagt opp til en utvikling for å sikre oss flere ben å stå på. Det vakte faktisk oppsikt da statsministeren i 2014 sa at vi måtte omstille oss, og at oljeaktiviteten ikke ville være den motoren den har vært de siste årene for den økonomiske veksten fremover. Vi ser nå hvor rett hun hadde. Norsk olje- og gassnæring vil fortsatt være viktig for norsk økonomi og skape mange gode og trygge arbeidsplasser i mange år fremover, men vi har innsett at vi må ha flere ben å stå på. Derfor er det viktig å styrke konkurransekraften og omstillingsevnen. Nye arbeidsplasser må komme i privat sektor. Derfor er regjeringen opptatt av å stimulere til vekst i privat konkurranseutsatt næring. Vi trenger nye lønnsomme bedrifter som kan bidra med nok skatteinntekter for å finansiere velferden vår, og det må lønne seg bedre å jobbe, spare og investere.

Interpellanten spør hva som gjøres for å få ned den rekordhøye ledigheten på kort og på lang sikt. Det er rart at ikke interpellanten har merket seg alle de tiltakene som er igangsatt. Regjeringen har en offensiv tilnærming til situasjonen både på kort og på lang sikt. Det er nevnt flere eksempler, og jeg kan nevne igjen: I mai i fjor ble det lagt frem en maritim strategi for å sikre norsk maritim næring og norske sjøfolk i årene som kommer – flere skip flagger nå hjem. I juni ble permitteringsordningen utvidet og arbeidsgiverperioden redusert. I august ble det lagt frem en pakke knyttet til ungdomsledighet. Innovasjon Norge fikk 100 mill. kr ekstra til Sør- og Vestlandet. I budsjettet for 2016 ble det lagt frem en tiltakspakke for økt sysselsetting på kort sikt på 4 mrd. kr, spesielt rettet mot områdene som merker konsekvensene av lavere vekst. Jeg vil bare minne om at Arbeiderpartiet foreslo en tiltakspakke på 2,5 mrd. kr, noe som kan tyde på at de kanskje undervurderte den alvorlige situasjonen vi nå ser. Tiltakspakken på 4 mrd. kr skal brukes på jobbtiltak som kan settes i gang raskt, bl.a. på økt vedlikehold av bygg, anlegg og vei-prosjekter. Utvidet bruk av bedriftsintern opplæring, som

noen nevnte her, er også økt, fra 13 til 26 uker. Av de mer langsiktige tiltakene har regjeringen lagt frem det største forskningsbudsjettet noensinne, målt både i antall kroner og som andel av BNP. I statsbudsjettet for 2016 bevilges det nærmere 2,4 mrd. kr mer til næringsrettet forskning og innovasjon enn i 2013. Det er en stor etterspørsel fra næringslivet etter støtte til krevende FoU-prosjekter, særlig på Sør- og Vestlandet, og helt klart er det størst i Rogaland.

Hvilekjæret i forskningssatsingen som den rød-grønne regjeringen la inn, er nå over. Vi har måttet betale dyrt for det hvilekjæret, for hadde vi gjort mer for ti år siden, kunne vi ha «cashed» inn resultater i dag hvis det hadde vært satsset noe mer på forskning.

Det er heldigvis også lyspunkter i arbeidsmarkedssituasjonen. Denne krisen er annerledes enn finanskrisen. I store deler av landet går det faktisk veldig bra. Men det er krevende innenfor enkelte næringer og spesielt i de deler av landet der det nå må skje en omstilling. Mange av dem som har mistet jobben, vil kanskje heller ikke få jobb i oljesektoren igjen, men må omstille seg til noe annet. Kanskje må noen flytte eller pendle, slik andre har gjort til Vestlandet tidligere, til steder i landet hvor det er jobb å få. Men vi har omstilt oss før i dette landet, og vi kan omstille oss igjen, og vi har faktisk ressurser og den kompetansen som skal til for å lykkes.

Siv Elin Hansen (SV) [11:13:16]: Takk til interpellanten for å bringe på banen et viktig spørsmål. Alle endringene i arbeidsmarkedet er alvorlige for dem som rammes. Det viktige for dem som rammes, er at det finnes satsinger som gjør det mulig å finne nye arbeidsmarkeder raskt. Derfor er det veldig skuffende at regjeringen er såpass fraværende som den er på de kortsiktige tiltakene. Da tenker jeg på de tiltakene som ble varslet inn mot kommunesektoren i høst, men som ble kuttet i budsjettforhandlingene – synlige tiltak som kunne iverksettes raskt og gitt kort- og langsiktig effekt på både sysselsetting og utvikling i kommunene. Men her velger altså regjeringen å være usynlig.

Når det gjelder permitteringsreglementet, forundrer det meg at regjeringen har så liten tillit til næringens egen evne til å vurdere sin portefølje, sine muligheter og sin oppdragsmengde i et langsiktig perspektiv. Etter vårt syn er bedriftene selv de beste til å kunne vurdere om permisjoner eller oppsigelser er den beste måten å møte utfordringene på. Når næringen selv sier at reglementet som vi har i dag, er med på å skape problemer for dem med tanke på å løse framtidige oppdrag og å arbeide framtidsrettet, har jeg tillit til at dette er riktig. I et snt perspektiv blir statlig overstyring, som det her argumenteres med fra regjeringen, veldig merkelig.

SV fremmet allerede i revidert nasjonalbudsjett i fjor en hel rekke tiltak som ville være med på å demme opp for de utfordringene vi nå møter. Regjeringens vente-og-se- og følge-tett-holdning har etter vårt syn vært et symbol på unnfallenhet snarere enn handlekraft, og resultatet ser vi nå. Regjeringen har selv vært med på å signere en ambisiøs avtale i Paris på vegne av verden, en avtale som drar med seg noen forventninger inn i regjeringslokalene. Klimaavtalen stiller store krav til den norske industrien og

politikken framover, og næringsministeren har en stor jobb å gjøre med å sørge for at Norge satser på de næringene som er framtidsrettede, i det bildet som klimaavtalen gir.

Det er på høy tid at regjeringen kommer på banen med tiltak som på varig basis dreier de offentlige virkemidlene, tiltaksmidlene og støtteordningene over til det som er framtidens næringer. Miljørettede løsninger og grønn energisatsing er, og vil være, de store vekstområdene framover, ikke bare i Norge, men i et globalt perspektiv. Næringsenes egne ideer om kompetanseoverføringsprogrammer er eksempler på gode ideer som bør følges opp. Det er altså direkte uklokt av regjeringen ikke å innta en mer offensiv holdning til det som skal være framtidens næringer ikke bare i Norge, men i hele verden.

Derfor er det lurt å kikke litt utenfor våre egne grenser for å se hva som skjer. Tyskland har gjort omfattende vedtak når de i tillegg til å stenge sine atomkraftverk også har besluttet at all CO₂-forurensende energi skal fases ut. Dette fordrer en offensiv politikk på ny teknologisatsing og setter tyske teknologibedrifter i en særskilt posisjon framover med tanke på å satse på og utvikle grønne arbeidsplasser og teknologi for hele verdensmarkedet. Det er ingen som helst grunn til at Norge ikke skal kunne ta en ledende rolle på dette området. Vi har kompetansen, vi har mange dyktige mennesker som er idérike, og vi har pengene for å satse. Men en vellykket satsing krever politikere som er interessert i utvikling, og som ønsker at Norge skal inneha en snn rolle. Derfor handler ikke løsningen på dagens utfordringer om å styrke oljenæringens foffeste. Det er derimot viktig at vi gjør Norge mindre avhengig av oljen, og arbeider for at vi som nasjon skal bli den viktigste leverandøren av teknologi til framtidens næringer. Dagens situasjon gir oss en gyllen mulighet til å innta den rollen hvis vi vil. Spørsmålet er bare om regjeringen er klar for det.

Une Aina Bastholm (MDG) [11:17:22]: Miljøpartiet De Grønne er også glad for denne interpellasjonen. Det gir oss en anledning til å diskutere tiltak mot den arbeidsledigheten vi nå ser, men også til å diskutere situasjonen i sammenheng med det grønne skiftet, som de fleste er enige om at vi skal inn i.

Heldigvis melder SSB og andre nå at ledigheten på kysten trolig vil avta i løpet av året, men regjeringens oppgave er også å takle ledigheten i oljerelaterte arbeidsplasser langs kysten med tiltak som ikke fortsetter å gjøre oss så avhengig av en sektor som vi er nødt til å fase ut, med de klimamålene vi har satt oss, og også for å sikre norsk økonomi flere bein å stå på.

Nei, regjeringen bestemmer ikke oljeprisene, men det er ikke til å stikke under stol at Høyre og Arbeiderpartiets omfattende, ensidige satsing på olje har ført Norge inn i en alvorlig situasjon, som vi nå ser manifestere seg i økt ledighet, særlig på Sør-Vestlandet. Det er lite tegn å se til at regjeringspartiene har latt dette synke ordentlig inn. Veksten i innlandet den siste tiden er ikke et helt annet spørsmål, som representanten Nesvik fra Fremskrittspartiet uttalte tidligere i debatten. Innlandsindustrien har lenge slitt med konkurransekraften i skyggen av en sterk næring på sokkelen, som har dratt opp lønnsnivået

og også prisene i Norge. Kyst og land må ses i sammenheng.

Fortsatt investerer altså staten 20 mrd. kr i oljeindustrien hvert år i subsidier. Det er ikke en god strategi for å skape bærekraftige arbeidsplasser for det fornybarsamfunnet vi skal inn i. Før jul, like etter at regjeringen forhandlet fram ambisiøse klimamål i Paris, fikk vi vite at Statkraft må trekke seg fullstendig ut av havvindsatsingene. I statsbudsjettet valgte regjeringen å ta ut utbytte fra selskapet, som i utgangspunktet skulle spares til investeringer. Det går nå på bekostning av framtidige grønne arbeidsplasser og Norges posisjon i viktig innovasjon innen fornybar energi, som burde vært en selvfølgelig del av regjeringens plan for et grønt skifte.

Det er på tide å flytte de næringspolitiske hovedvirkemidlene fra oljen til framtidige grønne arbeidsplasser. Mange av dem som sitter uten jobb nå, er kompetente folk fra oljenæringen, motiverte for å skape nytt arbeid og nye næringer med ideer og løsninger som Norge har bruk for. I Møre og Romsdal bygger Ulsteingruppen i disse dager et skip med et helt unikt skrogdesign, som skal vedlikeholde havvindinstallasjoner i Nederland. Det er beinhardt å konkurrere internasjonalt om å bygge det beste serviceskipet for havvind, men norske verft kaster seg inn i den konkurransen fordi de vet at de kan, og de vet at dette er framtidens markeder. Det er viktig at vi da skaper gode og stabile rammevilkår for dem som tør å satse på framtidens markeder.

I De Grønnes alternative budsjett for 2016 foreslo vi 8,5 mrd. kr til å drive fram nytt, grønt næringsliv på områder hvor Norge har kompetanse og naturgitte fortrinn. Potensialet er stort. Vi har Europas største hav- og kystområder, variert natur, velfungerende jordbruk og store energiressurser til havs og på land. Regjeringens blikk bør nå være festet på målrettede tiltak for å styrke bionæringene og minimere risikoen for nye bedrifter i den sårbare oppstartsfasen gjennom å stille til rådighet risikokapital. Her har De Grønne høye forventninger til regjeringens melding om industriens rammevilkår. Næringsdrivende bør få rett til å kreve minstefradrag på lik linje med arbeidstakere, arbeidsgiveravgiften for bedrifter i oppstartsfasen bør reduseres, og det sosiale sikkerhetsnettet for småbedriftene må styrkes.

Det kan ikke nevnes ofte nok: I 1970 vedtok Stortinget en konkret plan for oppbygging av en norsk oljesektor. Nå må vi få på plass en tilsvarende plan for å fase ut olje og gass kontrollert og forutsigbart, og for å bygge opp neste generasjons grønne næringsliv i Norge. Tiltak mot arbeidsledighet, også på kortere sikt, i dag, må være i tråd med denne planen.

Else-May Botten (A) [11:22:14]: Jeg vil takke alle som har deltatt i diskusjonen. Det viser at det er et stort engasjement rundt dette, og mange merker at det er tøffe tak rundt omkring.

Først til permitteringsregelverket. Veldig mange har diskutert det, og alle er enige om at det er viktig. Regjeringen sier nei til 52 uker fordi bedriftene ikke kan vite om oppturen er der etter 52 uker. Det er ganske vanskelig

å svare på i den situasjonen vi står oppe i nå, akkurat tidspunktet, datoen, for når dette vil gå over, men det ville jo vært mer fornuftig å ha 52 uker enn 30 uker når vi vet at denne situasjonen vil vedvare over tid.

Så til maritim strategi. Regjeringen tok en runde med innspill overfor næringslivet i fjor høst, etter at man la fram strategien den våren. Så har endringene skjedd veldig dramatisk etter det, og tiltakene har egentlig ikke ramlet inn. Det var 64 tiltak, men de er ikke innfridd, så strategien har nesten gått ut på dato. Hva man gjør for å spisse det og for å tilpasse det til den situasjonen man står oppe i nå, er viktig å få svar på.

Så til Hårek Elvenes, som skryter av bl.a. SkatteFUNN. Der er vi helt enige. Jeg kan også si at det ikke var Høyre som fant opp SkatteFUNN. Men det er veldig mange i denne salen som er for SkatteFUNN-ordningen, og som har vært med og styrket den. Det er vi veldig glad for.

Så synes jeg det også er viktig å svare Hårek Elvenes, som sier at forrige regjering bare var opptatt av å styrke offentlig sektor, koste hva det koste vil. For det første tror jeg alle i Norge er glad for at vi har en bra offentlig sektor som har gode tilbud og tjenester til folk. Men det må være en viss styring med tanke på den økonomiske biten. Brukerstyrt helsefinansiering, som Høyre kommer med nå, viser at det er veldig usikkert hva kostnadene blir på pasientbehandlingen når en selv skal velge fritt hvor en skal. Det lønner seg å ha kontroll på hvor man skal bruke pengene.

I vår regjeringstid var det faktisk sånn at det ble opprettet 350 000 nye arbeidsplasser, og to tredjedeler av dem var i privat sektor. Så det har skjedd ganske mye aktiv næringspolitikk for å bidra til at man fikk flere arbeidsplasser. Under finanskrisen kom vi best ut i Europa. Nå holder det bildet på å snu, og det er Høyre og Fremskrittspartiet som sitter i regjering. Det er viktig at man nå ser på hva man kan gjøre.

Oppsummert synes jeg at det er viktig å se på hva vi kan gjøre sammen, istedenfor å si at vi har det beste, de er dårlige osv. Jeg tror det er viktig at vi ser på det gode vi har, men også på hvordan vi kan bedre dette samarbeidet framover – trepartssamarbeidet må bli styrket. Vi som sitter i opposisjon, er også interessert i å finne gode løsninger sammen med regjeringen, for brede forlik er med på å bidra til forutsigbarhet.

Statsråd Monica Mæland [11:25:26]: Takk for en god debatt, selv om jeg er litt usikker på om vi alle har vært i den samme debatten.

Når jeg hører noen ta ordet «fornøyd» i sin munn, har de i hvert fall ikke hørt på det jeg har sagt. Jeg har sagt at situasjonen er alvorlig, jeg har sagt at for dem som rammes, er det kritisk, og at vi må følge dette veldig nøye. Jeg undervurderer ikke ett sekund situasjonen for de menneskene som er rammet, for jeg er ute og møter dem. De som er fornøyde, er de som ser tilbake i tid. De er fornøyde med den politikken som har vært ført i en situasjon med historisk høye oljepriser, med historisk høy sysselsetting, og tar æren for den jobben som ble gjort, og de arbeidsplassene som ble skapt da.

Og så synes man ikke situasjonen er sammensatt. Vel,

det tror jeg man er nokså alene om. Dette er en annen situasjon. Oljemarkedet globalt sett er annerledes, utfordringene knyttet til klima er annerledes, og miljøavtalene er annerledes, og det må vi forholde oss til. Vi må ha en oljesektor som er konkurransedyktig internasjonalt, og det er det vi jobber med.

Så sitter vi ikke på tribunen. Jeg har siden jeg tiltrådte, reist rundt og snakket med bedrifter og med ansatte. De siste ukene har jeg vært i Haugesund, jeg har vært i Møre og Romsdal, jeg har vært i Telemark, og jeg har vært i Kristiansand for å få innspill, for å være tett på situasjonen, og for å kunne iverksette tiltak. Da jeg var hos NOV i Kristiansand, ba de om endrede regler knyttet til å kunne ta utdanning under arbeidsledighet. Det gikk veldig få dager før arbeidsministeren hadde svart på det. Slik følger vi ikke bare situasjonen, vi iverksetter tiltak når vi mener det er grunnlag for det.

Når man ser tilbake på permitteringsreglene og argumenterer for at åtte av ti kom tilbake i jobb, er det historiske tall i en annen sammenheng. Mange skal ikke tilbake i de bedriftene de går ut fra, dessverre. Vi kommer ikke til å ha like mange ansatt, for vi brukte ikke de historisk gode årene på den omstillingen, på å bli mindre sårbare, og på å skaffe oss flere ben å stå på. Derfor er vi nå i en annen situasjon, selv om veldig mange fortsatt kommer til å jobbe innenfor olje- og gasssektoren.

Formuesskatt har vært trukket fram av flere, og å gjøre de rike rikere. Ja, jeg har gjort det før, og jeg gjør det igjen: Jeg anbefaler at man besøker norske eiere langs kysten som sliter. Fra Henriksens egen hjemby kan jeg anbefale et besøk hos Karsten Moholt. Jeg var hos Linn Cecilie Moholt forrige fredag. Hun har nedbemannet med 55 mennesker, hun har ikke tatt ut utbytte, og nå skal hun betale formuesskatt i denne ekstremt vanskelige situasjonen. Hun lurer på hva vi driver med. Sånne eksempler finnes det veldig mange av. Jeg tror man må være der ute, man må snakke med de menneskene som prøver å få hverdagen til å gå opp, og prøver å få bedriftene til å overleve.

Jeg må også si at det at noen misforstår hvordan våre ordninger brukes, må ikke lede til at Stortinget gjør det. Det er slik at 70 pst. av ordningene i Innovasjon Norge og likeså i Forskningsrådet går til eksisterende bedrifter.

Presidenten: Debatten i sak nr. 1 er omme.

Sak nr. 2 [11:28:40]

Innstilling fra næringskomiteen om endringer i konsesjonsloven og tvangsfullbyrdsloven (opphevelse av priskontroll) (Innst. 153 L (2015–2016), jf. Prop. 124 L (2013–2014))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til inntil tre replikker med svar etter innlegg fra partienes hovedtalere og inntil seks replikker med svar etter innlegg

fra medlemmer av regjeringen innenfor den fordelte taletid, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [11:29:38] (ordfører for saken): Saken omhandler konsesjonsloven og en del av konsesjonsloven, nemlig den som populært kalles priskontrollen.

Regjeringa sendte en proposisjon til Stortinget og ba om opphevelse av priskontrollen, og det var vel få som egentlig trodde at Stortinget kom til å oppheve priskontrollen. Det som regjeringa derimot da så som en mulighet, var at vi kunne gjøre endringer i konsesjonsloven og endringer i priskontrollen.

Så var det sånn at en del partier på Stortinget sa at dette er det ikke aktuelt å gjøre noe med, og har vært veldig klare på det. Men derimot var det fire partier – Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre – som så at her var det muligheter til kanskje å få til noen endringer, og så satte vi oss ned og så på hvor det var mulig å få til endringer, hva vi ønsket å få til endringer på, og så kom vi fram til et meget godt resultat. Og jeg vil få takke Kristelig Folkeparti og Venstre for et meget godt samarbeid, for gode samtaler og for det gode humøret de alltid utviser i de samtalene vi har.

Denne saken har versert lenge, og det har vært mye fram og tilbake og en del utsettelse av den, og det er ikke så rart, for det er en komplisert sak. Konsesjonsloven er komplisert. Når en gjør endringer i konsesjonsloven, vil det få konsekvenser, og det er veldig viktig at en da tar vare på de konsekvensene og vet hva det dreier seg om.

Noen vil påstå at denne saken er et nederlag for regjeringa. Tvert imot, dette er en seier. Her har altså de totale konservative kreftene som ikke ønsker noen som helst endringer, tapt. Det skjer endringer i konsesjonsloven: Det skjer endringer ved at vi hever pristaket. Det skjer endringer ved at skogeiendommer unntas fra priskontroll. Det skjer endringer ved at vi skal se på om det er mulig å unnta kombinerte eiendommer fra priskontroll. Det skjer altså store endringer, og det er jeg glad for, for det er sånn at lover som har virket en god stund, trenger endringer, og spesielt fordi samfunnet utvikler seg, og landbruket utvikler seg også. Vi i dette landet må også følge utviklinga og være med på det som skjer, slik at vi har muligheter til å ha et landbruk som er framtidsrettet og godt, og som gjør at de som driver innen landbruket, har muligheter til å gjøre den jobben de skal gjøre, nemlig å produsere mat for det norske folk.

Så ønsker jeg å gå inn på en liten ting i innstillinga, og det går på det som har med dødsbo og skogeiendommer å gjøre. Det foreslås her bl.a. at en skal gjøre endringer i skifteloven, slik at det ikke er lov til å sitte i dødsbo i mer enn fire år. Nå har det versert forskjellige tall rundt hvor mange skogeiendommer dette gjelder, og når en begynner å trekke fra det som har med aksjeselskaper å gjøre, kommunale og fylkeskommunale eiendommer å gjøre, så blir tallet ganske lavt. Da er det viktig at en puster lite grunn ut og ser på det som kan være konsekvensene av det å gjøre

en sånn endring. Vi vet ikke hvor mange eiendommer det egentlig gjelder, altså som står lenge i skifte, for det vil til enhver tid være mange eiendommer som er i skifte, og opphører et skifte, altså er ferdig, så kommer det alltså et nytt skifte inn. Derfor er det viktig at en får en utredning av dette, slik at en vet om det er mange eiendommer, hvor mange dekar dette dreier seg om, og hva slags konsekvenser det får å gjøre et sånt inngrep i skifteloven og i den private eiendomsretten. Vi mener at det er viktig å få en vurdering rundt det, slik at vi kan fatte et vedtak som er mest mulig riktig, før en går inn og gjør sånne omfattende grep som det er ønskelig for noen å gjøre.

Så jeg vil be om at en tar en liten pust i bakken og kan være med og se på en utredning istedenfor å fatte et så omfattende og inngripende vedtak som det da kan ligge an til at det blir gjort. Jeg tror ikke det vil gagne det som egentlig er intensjonen med det, nemlig at vi skal ha god drift av skogen. Vi vet ikke om det blir noen bedre drift av skogen fordi om vi innfører en sånn regel. Vi vet, som sagt, ikke hvor mye arealer det dreier seg om. Vi vet nesten ingen ting. Det eneste vi vet, er at det er et stort inngrep i den private eiendomsretten, og derfor er det også viktig at vi får en utredning av det, slik at vi vet konsekvensene av det.

Svein Roald Hansen hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Ønsker representanten å ta opp forslagene i innstillingen fra Høyre og Fremskrittspartiet?

Morten Ørsal Johansen (FrP) [11:34:48]: Ja, jeg kan vel gjøre det, president.

Presidenten: Da har representanten Morten Ørsal Johansen tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Odd Omland (A) [11:35:06]: Flere fagfolk har uttalt at det legges opp til et stort smutthull i hele loven dersom en åpner opp for konsesjonsbehandling knyttet til eiendom dersom en forpakter den bort. Og jeg har merket meg representanten Ørsal Johansens kommentar i Nationen i den sammenheng: «Dei var klar over problemstillinga, men legg til at det alltid vil vere smothol i ein kvar lov.»

Mener representanten at det er riktig å lage lover hvor det legges opp til smutthull som en er klar over, slik at en kan unndra seg intensjonen i loven?

Morten Ørsal Johansen (FrP) [11:35:45]: Hvis representanten Omland hadde tatt med resten av sitatene som sto i den artikkelen, så ville han ha sett at vi også ber regjeringen om å gjøre en utredning her, og jeg stoler faktisk på at jurister og fagfolk i regjeringen klarer å lage et lovverk som gjør at vi unngår slike smutthull.

Representanten Omland er også klar over at hvis en vil lete etter smutthull, så vil en alltså finne det. I lovverket i dag er det utrolig mange smutthull, og derfor ber vi regjeringen om å komme tilbake med en sak til Stortinget som gjør at de smutthullene blir tettet.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:36:31]: Konsesjonsloven § 9 første ledd nr.1, priskontroll, får ikke flertall. Fremskrittspartiet og Høyre har tapt på det punktet.

Jordbruk er privat næringsvirksomhet, interessen for å drive landbruk er avhengig av lønnsomhet, bedre lønnsomhet gir større interesse, framtidsrettet landbruk krever bedre lønnsomhet. Dess høyere pris en må betale for gården, dess mer av overskuddet må brukes til å betjene kapitalen. Dess mer en betaler for en gård, dess mer av overskuddet må brukes til å betjene kapitalen. Og dermed blir det mindre igjen som arbeidsinntekt. Dette er den grunnleggende økonomiske sammenhengen i jordbruksøkonomi, som i enhver annen økonomi. Det er kjernen i det spørsmålet vi nå snakker om.

Er Fremskrittspartiet enig i denne sammenhengen – dess høyere pris, dess mer til kapital, dess mindre til arbeidsinntekt?

Morten Ørsal Johansen (FrP) [11:37:34]: Det er interessant at representanten sier at Høyre og Fremskrittspartiet har tapt. Nei, vi har ikke det. De som har tapt her, er de som er så konservative at de overhodet ikke ønsker noen endringer i lovverket, og som ikke ønsker at vi skal ha et lovverk som er tilpasset dagens og framtidens samfunn, men som heller vil ha et lovverk som er tilpasset gårdsdagens og det forrige århundrets samfunn. Så vi har ikke tapt – på ingen måte. Det vi har gjort, er at vi har fått til endringer i konsesjonsloven, fått til endringer som gjør at vi kan få utviklet landbruket i takt med den tida som vi har.

Priser går opp, det har de alltid gjort, og prisutviklingen følges. De endringene vi gjør her, er forholdsvis små og vil ikke ha noen stor betydning verken for omsetning av landbrukseiendommer eller for lønnsomheten for dem som er i landbruket. Grensene er fortsatt såpass lave, så jeg tror ikke det vil ha den største betydningen.

Knut Storberget (A) [11:38:48]: To forhold: Representanten Lundteigen tok jo opp det som er det sentrale når man opphever en priskontroll, eller gjør det mer romslig slik at mange eiendommer unntas priskontroll. Oppfatter saksordføreren at eiendommene for salg da blir dyrere eller rimeligere? Etter mine begreper må det innebære at vi får en risiko for at det stiger i pris, og at det gjør det vanskeligere å rekruttere folk inn.

Det er det ene som jeg ber saksordføreren svare på. Det andre er at man fra saksordføreren side framstiller det som en seier at man nå får til endringer i konsesjonsloven. Det første vedtaket Stortinget inviteres til i dag, er jo at hele saken sendes tilbake til regjeringa – så det blir jo ikke noe vedtak i dag – og dette er en sak som har ligget i Stortinget i ett år og åtte måneder! Det kan jo vanskelig være en seier for en regjering som ofte smykker seg med at man er så gjennomføringskraftig.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [11:39:46]: Jeg vil gjenta det jeg har sagt i mitt innlegg og til forrige replikant: Jo, dette er en seier! Det var ingen som hadde noen tro på at vi skulle få opphevet priskontrollen, ikke engang Stor-

berget hadde noen særlig tro på det, av forståelige grunner, og heller ikke undertegnede, men vi ønsket å få til endringer, og de endringene får vi til nå ved at vi får tilbake lovendringsforslag der det skjer forholdsvis store endringer i konsesjonsloven og i priskontrollen. Det er undertegnede kjempefornøyd med, det er det vi har ønsket å få til. Det er ikke noen sjumilssteg, det er jeg helt enig i, men det er i hvert fall et godt steg i riktig retning. Det skal vi være sjeleglad for – i hvert fall vi som ønsker å få til endringer.

Når det gjelder prisen på eiendommer, så var gjennomsnittsprisen på landbrukseiendommer i 2013 ca. 2 mill. kr, altså godt under det som er grensa i dag. At vi nå hever den, gjør at noen flere eiendommer kommer inn under det, men samtidig vet vi at de aller fleste eiendommer omsettes innen familien og kommer uansett ikke inn under priskontrollen.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Knut Storberget (A) [11:41:15]: Over altfor lang tid har det vært en total uforutsigbarhet og usikkerhet knyttet til konsesjonslov og priskontroll for landbrukseiendommer i Norge. Regjeringen har seg sjøl å takke. Over lang tid er det varslet at konsesjonsloven skulle fjernes. Det har man nå gått tilbake på. Over lang tid har lovforslaget om å oppheve priskontrollen, som vi nå behandler, ligget i Stortinget, i et år og åtte måneder. Over lang tid har regjeringen skapt usikkerhet om forvaltningen av dagens regelverk, bl.a. gjennom rundskriv sendt fra Landbruksdepartementet om nærmest å se bort fra loven.

Konsesjonsloven består. Kristelig Folkeparti, Venstre, Høyre og Fremskrittspartiet syns i dag delvis enige – jeg sier delvis – om endringer i reglene for priskontroll. Men regjeringen får saken tilbake. Det er en total kollaps av regjeringens vilje til å gjøre noe på dette området. Det er pekt på flere løsninger hvor priskontrollen skal begrenses ytterligere. En slik ytterligere begrensning beskriver regjeringen sjøl i sin proposisjon til Stortinget:

«Departementet mener at priskontrollen gjennom de siste årene er blitt begrenset i slik grad at det kan reises spørsmål om hvilken effekt den har, se kapittel 6.3. I en slik situasjon vil det etter departementets syn være uheldig å velge et alternativ hvor priskontrollen begrenses ytterligere slik at den i praksis kun omfatter noen svært få enkelteierendommer.»

Det vedtak som Stortinget i dag inviteres til, beskriver regjeringen sjøl som uheldig. Fra Arbeiderpartiets ståsted syns vi det mildt sagt er uheldig at forlikspartnerne velger løsninger regjeringen sjøl mener er uheldige. I den svært lite omfattende proposisjonen på noen og 30 sider finnes ingen drøftelse av faktum rundt nytt innslagspunkt og konsekvensene av dette. Alt tyder på at svært få eiendommer etter hvert vil omfattes av reglene om priskontroll, om man skulle forfølge noe av det vedtaket som flertallspartiene i dag går inn for. Med dagens regler er anslagsvis i overkant av 50 pst. av eiendommene unntatt priskontroll og i praksis også boplikt. For fylker som Finnmark, Troms, Nordland, Hordaland og Vest-Agder er andelen uten priskontroll enda høyere.

Vi får en lovteknisk uheldig situasjon, hvor viktige regler for å sikre landbruk over hele landet, rekruttering og bosetting kun gis anvendelse for en liten del av brukerne. Dette har etter vår oppfatning ikke vært noen god lovprosess. Regjeringspartienes håndtering av denne saken er ikke god. Proposisjonen er mangelfull, og saken er svært dårlig belyst. Den har som sagt ligget lenge i Stortinget, og nå ender den altså med et plask. Stortinget sender den tilbake og ber om ny proposisjon.

Når så viktige lover foreslås endret, bør utredningen være bedre og flertallet mer avklart. Da komiteen forleden avgå saken, var det en rekke flertalls- og mindretalls-konstellasjoner nærmest i alle retninger. Det er ingen god politisk håndtering på et felt hvor vi ønsker oss mer aktivitet, forutsigbarhet og økt produksjon.

Så til realiteten: En prisstigning vil kunne påvirke hele markedet. Dyrere inngangsverdi for yngre som vil satse på landbruk og skogbruk, var vel ikke akkurat det vi ønsket oss når vi snakker så vakkert i mange slags sammenhenger om å sikre rekruttering og lønnsomhet for dem som virkelig vil satse.

Vi får søke trøst i at i en rotete lovsak er det eneste praktiske resultatet ved denne runden – utover at saken sendes tilbake til regjeringen – at regjeringen bes om å presisere overfor lokale, regionale og sentrale myndigheter at konsesjonslovens bestemmelser om priskontroll fortsatt gjelder. Jeg er glad for at nettopp dette fikk flertall, for her er det skapt mye usikkerhet. Jeg er spent på å høre statsrådets oppfatning av dette vedtaket og hva han vil gjøre med dette for å skape den nødvendige klarheten ute i forvaltningen om det helt selvsagte og som regjeringen har valgt å skape usikkerhet rundt, at loven faktisk gjelder. Regjeringens tidligere aktiviteter, rundskriv og den uklarhet som er skapt rundt dette, fordrer innsats for å bringe klarhet i praktiseringen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Gunnar Gundersen (H) [11:46:22]: Når en hører Knut Storberget, er det et hav av både tid og ideologi fra det som en gang var en pådriverrolle fra Arbeiderpartiet i landbrukspolitikken ved Gunhild Øyangen, til at man nå kappes om å være reaksjonær. Vi har akkurat hørt en interpellasjonsdebatt der representanten Per Rune Henriksen skapte inntrykk av at Arbeiderpartiet bare kan øse av penger for å kompensere for en nedgang i oljeindustrien. Nå kappes Storberget med alle som ønsker å regulere landbruket videre i hjel.

Jeg må bare spørre: Hvor skal Arbeiderpartiet finne ressursene til å innfri de forventningene man faktisk skaper? Vi er ansvarlige for å prøve å skape en framtidig næring som skal bidra til norsk velferd, og der mener jeg vi er på god tur i og med at vi får deregulert næringen, i hvert fall delvis.

Knut Storberget (A) [11:47:21]: Når Gunnar Gundersen beskriver Arbeiderpartiets motstand mot å foreta de endringer som er skissert innenfor priskontroll og konsesjonsloven, som reaksjonært, har jeg bare lyst til å replisere

re at vi oppfatter mange av eiendomsreglene nettopp som en garanti for at vi klarer å opprettholde både produksjon og bosetting over hele landet. Når representanten også spør hvor vi skal finne ressursene til dette, har jeg lyst til å si at for det første er det slik at vi mener at fellesskapet skulle bruke mer på matproduksjon enn det regjeringspartiene ønsker, og mindre på skattelette for dem som har mye. Men kanskje det aller viktigste i relasjon til priskontroll er at en viktig ressurs for dem som skal inn i næringen, er at man får tilegnet seg enten familieeiendommen eller en annen eiendom til en rimelig overkommelig penge. Der opplever vi jo nå at Høyre og Fremskrittspartiet faktisk vil gjøre disse eiendommene dyrere. Og den viktigste inngangsressursen må i så fall fra Arbeiderpartiets side være at vi vil sikre at prisnivået fortsatt er moderat.

Gunnar Gundersen (H) [11:48:30]: Ja, men representanten Storberget vet jo at familiebindingene er veldig sterke i norsk landbruk, og det er helt andre mekanismer enn konsesjonsloven.

Det er ganske morsomt når han snakker om at det skal være en garanti for bosetting. Jeg lurer på om Storberget i det hele tatt har reist rundt i landet og sett hva som skjer. Hvis man skal snakke om at vi skal ha en garanti for bosetting gjennom en konsesjonslov, bør man i hvert fall kunne registrere at der har overhodet ikke lovverket klart å innfri forventningene. Det er kanskje på tide å realitetsorientere seg, i hvert fall i den typen retorikk?

Vi er opptatt av å få et aktivt landbruk, innenfor både jord og skog, som utnytter ressursene på en bærekraftig og en god måte. Og vi tar innover oss at trykket på produktivitsvekst faktisk er så sterkt at man ikke klarer å stoppe det.

Når vil Arbeiderpartiet igjen begynne å innse at man skal være en utviklingsaktør i norsk landbruk?

Knut Storberget (A) [11:49:30]: Jeg kan forsikre representanten Gundersen om at jeg har vært noen turer rundt i landet. Jeg tror jeg har snakket med mange av de aktørene – de som har skoa på – som både i høringsnotat til regjeringen knyttet til denne saken og i offentlig debatt faktisk sier at hvis vi skal kunne stå imot og takle det kravet til økt produktivitet som representanten Gundersen også er opptatt av, må vi i hvert fall ikke gjøre inngangsbilletten til denne næringen dyrere. Det er der jeg syns representanten Gundersens resonnement svikter totalt. Man må ha en begrunnelse for hvorfor man ønsker å oppheve priskontrollen. Nå har man møtt på betydelige problemer i Stortinget med det, som jeg var inne på i mitt innlegg. Men at å oppheve priskontrollen faktisk kan resultere i at prisnivået på landbrukseiendommer stiger, det trenger man ikke å være siviløkonom for å forstå, og at det også kan ha effekt over på de eiendommer som ikke er omfattet av konsesjonsloven, er helt åpenbart. Når familier overtar eiendom, er det åpenbart at man ser hen til det alminnelige prisnivået på disse eiendommene.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [11:50:46]: Arbeiderpartiet sier i sitt program at en må tilpasse lovverket etter

dagens situasjon. Dette gjelder bl.a. konsesjonsloven, og det gjelder problemstillinger rundt leiejord. Priskontrollen er en del av konsesjonsloven. Der ønsker Arbeiderpartiet ikke å gjøre noen ting. I denne saken ligger det også et forslag rundt dette med leiejord. Det støtter heller ikke Arbeiderpartiet.

Da ønsker jeg å vite: Hva innen konsesjonsloven, nevnt to områder, vil Arbeiderpartiet nå endre på for å tilpasse det til dagens situasjon i næring og samfunn? Jeg ønsker to konkrete områder.

Knut Storberget (A) [11:51:36]: Det er helt riktig at Arbeiderpartiet har en pragmatisk tilnærming til både de eiendomsreglene vi har, og andre virkemidler i landbrukspolitikken. Det er det ingen tvil om. Men jeg må virkelig si, med all respekt å melde, at med det forarbeid som regjeringen her har gjort, er det vanskelig å lese ut noen adekvate og gode muligheter for å endre konsesjonsloven i retning av å skape bedre rekruttering og en bedre økonomi for dem som faktisk driver. Vi har ikke i verken programmet eller andre debatter gitt signaler om at dette regelverket nå må endres, men hvis det er behov for det, og det er godtgjort at det er behov for det, og de som virkelig har skoa på, sier at her må vi ta noen grep, skal vi være åpne for å høre på det. Situasjonen nå er jo at regjeringen har fått denne saken rett i fleisen, både av stortingsflertallet og av dem som virkelig har skoa på og har latt seg høre i denne lovprosessen ... (presidenten klubber).

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Gunnar Gundersen (H) [11:52:53]: Det er ingen tvil om at vi har oppgitt vårt primærstandpunkt her – vi skulle helst ha blitt kvitt både konsesjonslov, prisregulering og alt sammen. Men jeg vil samtidig takke Kristelig Folkeparti og Venstre, for alle vet at dette er en vanskelig sak å få flertall for i Stortinget. Sånn sett, når Storberget snakker om handlekraft, må han faktisk respektere at det er diskusjoner i Stortinget som man er med og former.

Men det som er hovedbakgrunnen bak forslagene, er at vi tror på en sterk eiendomsrett. Vi tror på eiendomsretten som en drivkraft for både innovasjon, utvikling, nyskaping og alt det. Uten en sterk eiendomsrett, der man råder over egne ressurser, vil man ikke få den ønskede utvikling i Distrikts-Norge. Som jeg også var inne på i replikkordskiftet med Storberget, synes jeg faktisk at utviklingen i Distrikts-Norge tyder på at vi har ganske rett. Men man ønsker ikke å ta det innover seg. Det er noe helt annet. Jeg synes det er forunderlig å se at Arbeiderpartiet er blitt kanskje de mest reaksjonære.

Jeg må også si at det er ganske underholdende å stå og høre på representanten Storberget, for i det ene øyeblikket er det vi som er skyld i alt som går galt i landbruket, og nå får vi nesten ikke til noen ting. Jeg mener det vi får til her, er betydelige steg i riktig retning, og det er som Storberget sier: Det blir stadig færre eiendommer som omhandles av både priskontroll og konsesjon, og det er veldig bra.

Dessuten synes jeg det er veldig bra at et flertall på Stortinget nå tar innover seg at landbruk består av to vidt

forskjellige næringer: jord og skog. Jordbruk lever innenfor høye tollmurer og er en meget skjermet næring som har helt spesielle målsettinger for Norge. Vi er like opptatt av at man der skal utnytte sitt ressursgrunnlag optimalt og få fart på produksjonen. Det viser de grep vi har gjort, også at vi har lyktes ganske godt med. Men det er også ganske klart at den næringen trenger helt andre rammebetingelser enn skogbruk.

Det skal jeg komme litt tilbake til, men jeg vil også bringe inn produktivitetskommissjonen her. Landbruk – og det gjelder både jord og skog – har hatt en fantastisk produktivitetsvekst. Det er kanskje de to næringene som har hatt både høyest og mest stabil produktivitetsvekst over tid. Men hva betyr det? Jo, det betyr at det blir tøffere og tøffere å skaffe seg et utkomme på en gård av en viss størrelse. En må produsere mer for hvert eneste år. Der har teknologiske framskritt, og også framskritt når det gjelder arter og slike ting, gjort mye – man produserer mer – men samtidig gir gården mindre og mindre virkning for hvert år når det gjelder hvilken sysselsetting den kan gi. Ergo er denne typen reguleringer som vi her driver med, nærmest umulig å slåss mot. Det viser også utviklingen i landbruket. Det blir stadig flere utøvere som produserer stadig mer mat, og også mer skogråvarer.

Når det gjelder skog, mener jeg at vi innfrir mye av det man ønsker, gjennom Skog 22. Det er en hel verdikjede i skogbruket som har bedt om denne typen dereguleringer. Det er helt utrolig at vi nå sitter med en skogressurs som kan bære en avvirkning på i hvert fall kanskje det dobbelte av hva vi i dag har, og som burde kunne gi verdiskaping rundt omkring i det ganske land, men i en rød-grønn periode med totalt manglende fokusering på konkurransekraft halverte man faktisk den industrielle kapasiteten i Norge, slik at vi nå er blitt netto eksportør av tømmer. Det kan nok skogbruket leve godt med, men landet for øvrig går glipp av enorm verdiskaping. Utfordringen på den siden er å skape et så stabilt rammeverk og en så høy aktivitet i skogbruket på primærsiden at de som ønsker å investere i landet, får troen på at man faktisk kan opprettholde et høyere avvirkningsnivå og et høyere aktivitetsnivå. Da får vi grunnlag for investeringer.

Sånn sett symboliserer hele skognæringen den omstillingen vi faktisk er inne i. Vi skal skape nytt, bærekraftig landbruk basert på grønne ressurser, som skal leve ute i et internasjonalt marked og skape jobber med høy verdiskaping. Da lykkes vi med omstillingen, og de tiltakene vi gjør her, mener jeg er ganske viktige for å komme på riktig vei der.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte.

Else-May Botten (A) [11:58:07]: Regjeringen har tidligere sendt et brev til alle landets kommuner og fylkeskommuner med beskjed om å se bort fra reglene om prisregulering. Dette er ikke i samsvar med gjeldende lov og ikke i samsvar med synet til Stortingets flertall. Derfor foreslår vi at Stortinget ber regjeringen presisere overfor landbruksforvaltningen, Fylkesmannen, fylkeskommunene og kommunene at konsesjonslovens bestemmelser om

priskontroll skal følges, og avvente Stortingets behandling før eventuelle endringer i konsesjonsloven iverksettes.

Vil regjeringen nå sende en presisering til disse myndighetene om det, en presisering som denne gang skal være i tråd med synet til Stortingets flertall?

Gunnar Gundersen (H) [11:58:50]: Det er et spørsmål til regjeringen, som jeg ikke helt kan ta ansvar for. Men jeg vil tro at regjeringen også innser at vi har parlamentarisme i Norge, og når et flertall vedtar det, regner jeg med at det også blir fulgt opp.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:59:14]: Det at jord og skog er ulike markeder, er sjølsagt, og det å argumentere med at siden skogen har et annet marked, skal en ikke ha priskontroll, er jo bare kunnskapsløst. For hele poenget med priskontrollen er jo bruksverdi. Det er bruksverdien på skogen som skal legges til grunn for priskontrollen, det er bruksverdien på jorda som skal legges til grunn. Det er prinsippet. Dermed er det argumentet lagt dødt.

Konsesjonsloven er progressiv. Jeg er veldig stolt over at Arbeiderpartiet og Senterpartiet står på den tradisjonen, en progressiv lov hvor folkestyret skal ha sin mening om hvem som skal eie. Høyre snakker om at det er en sterk eiendomsrett. Sterk eiendomsrett til fordel for hvem? Det er kjernen i dette. Jeg vil gjenta spørsmålet mitt, som jeg ikke fikk svar på fra Fremskrittspartiet: Dess høyere pris, dess mer må gå til dekning av kapital, dess mindre blir igjen til arbeidsinntekt – er Høyre enig i denne enkle sammenhengen?

Gunnar Gundersen (H) [12:00:18]: Vi gjør dette til fordel for et aktivt eierskap, og man skal ikke reise til veldig mange bedrifter før man ser veldig store forskjeller på hva enkeltpersoner klarer å få ut av ting, noen lager gråstein av gull, og andre lager det motsatte. Så vi ønsker å stimulere et aktivt eierskap gjennom dette, og vi synes det er bemerkelsesverdig hvordan Senterpartiet ønsker å frata folk eiendomsretten til sin egen eiendom. At man kan tro på det! Det er jo det man gjør når man faktisk fratar enkeltpersoner myndigheten til å bestemme hvilken pris man skal selge til, og hvem man skal selge til. Så her har vi fundamentalt forskjellig innfallsvinkel.

Når det gjelder investeringer: De fleste er avhengige av bankfinansiering for å investere. Det å regulere prisen ned svekker sikkerheten inn til Distrikts-Norge, og det svekker investeringsevnen.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:01:27]: Det som er bemerkelsesverdig i denne diskusjonen så langt, er at verken partiet Høyre eller Fremskrittspartiet kan innrømme noen ganske enkle logiske sammenhenger. Verken Høyre eller Fremskrittspartiet ønsker å gi økt rom for prisøkninger i jordbruket. De vil ikke gå inn for større bevilgninger i jordbruket. En ønsker altså ikke å øke bruttoinntektene for det å produsere mat.

Det vi nå snakker om, er prisen på eiendommen. Som representanten Storberget var inne på: Prisøkninger blir en konsekvens av det Høyre og Fremskrittspartiet ønsker. I

en vanlig kapitalistisk økonomi skal nettoinntekten dekke kapital- og arbeidsinntekt. Er ikke da den logiske sammenhengen – også for representanten Gundersen – at dess mer kapital, dess mer av overskuddet må gå til dekning av kapitalkostnadene?

Gunnar Gundersen (H) [12:02:28]: Her har vi rett og slett fundamentalt forskjellig innfallsvinkel til hvordan man driver en virksomhet.

Jeg prøvde å fortelle representanten at vi har full tillit til at enkeltpersoner selv klarer å avgjøre hvor mye man kan betale for en eiendom for å kunne drive den fornuftig. Vi har tro på at det er ganske stor forskjell på innovasjonsevne osv. om det er en aktiv eier eller en passiv eier, om det er en kompetent eier – i det hele tatt hvordan man tilnærmer seg det å eie en landbrukseiendom. Det er ganske stor forskjell på driften. Vi har den fundamentale tillit til at det er enkeltpersonene der ute som er de beste til å avgjøre det, ikke en eller annen byråkrat eller politiker på kommunalt nivå.

Dette er den fundamentale forskjellen mellom Senterpartiet og oss i innfallsvinkelen til dette lovverket. Senterpartiet ønsker å overlate eiendomsretten til lokalpolitikken. Det må de svare for. Jeg tror ikke på det som en langsiktig løsning for landbruket.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Line Henriette Hemdal (KrF) [12:03:49]: Landbruket er viktig for Norge. Hver eneste dag produseres det mat av høy kvalitet. Landbruket er en viktig distriktsnæring, det er viktige arbeidsplasser. Samtidig er dette en næring som går igjennom store endringer. Kravene til fornying og investering er større enn noen gang. Dette må også driftsgrunnlaget gjenspeile.

Venstre og Kristelig Folkeparti har klart å stoppe opphevelsen av konsesjonsloven, noe som var ambisjonen til dagens regjering. Vi har også stoppet opphevelsen av priskontrollen, men vi legger til rette for et landbruk som er bedre rustet for fremtiden.

For å sitere fra lederen i Nationen 3. februar i år:

«Endringene framstår for det meste som logiske og fornuftige. Endringene i priskontrollen er i stor grad en tilpasning til dagens situasjon i næringa. Forenklingene i kjøp og salg av nabojord bør kunne bidra til å redusere andelen leiejord. Når det gjelder fjerning av priskontroll på skogeiendommer, må dette utredes grundig.»

Jeg tror lederen i Nationen har oppfattet noe som ikke alle i denne salen har klart å oppfatte.

Målsettingen med priskontroll er å bidra til en ansvarlig pris på landbrukseiendommer. Samtidig må det være slik at de som investerer, har mulighet til å få igjen for investeringene sine når de en dag selger livsverket sitt.

Når gjennomsnittlig byggekostnad for et hus med tomt er 4,6 mill. kr, er det urimelig at eiendommen skal gå for langt under dette. Alle må ha et sted å bo, også bønder som velger å slutte.

Kristelig Folkeparti er opptatt av at det skal legges til rette for en ansvarlig og avkastningsbasert omsetning av

landbrukseiendommer. Kravet til fornying og investering er større enn noen gang. Driftsgrunnlaget må derfor være tilsvarende. Derfor er det bra at det er et flertall som ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om å heve konsesjonslovens virkeområde fra 25 dekar til 35 dekar. Dette er en beskjeden økning, en skrittvis økning, noe Kristelig Folkeparti mener er fornuftig. Dette er en bestilling som regjeringen vil komme tilbake til. Dette vil påvirke boplikten og priskontrollen, men ikke driveplikten, som er hjemlet i jordloven.

Kristelig Folkeparti mener det er viktig å legge til rette for at det blir enklere å kjøpe nærliggende tilleggsjord, og har bedt regjeringen komme tilbake med forslag om dette. Dette er ikke en uthuling av konsesjonsloven, som noen har sagt det er. Det er tenkt som en forenkling som legger til rette for at en bonde kan kjøpe tilleggsjord fra naboen, uten at dette skal kreve konsesjonssøknad. Veksten i andelen leiejord viser at det er et klart behov for at flere får mulighet til å kjøpe jord for å øke sitt driftsgrunnlag. Kristelig Folkeparti har bedt regjeringen komme tilbake med forslag til hvordan dette kan gjøres.

Kristelig Folkeparti ønsker at regjeringen legger fram forslag som forenkler kjøp av tilleggsjord når avstandene mellom eiendommene er små, og når kjøper oppfyller visse krav til bruk. Kristelig Folkeparti har alltid vært lydhøre overfor høringer, og vi vil selvfølgelig også være lydhøre i den høringsrunden vi nå skal inn i.

Skognæringen har vært, og skal fortsatt være, viktig for Norge. Skognæringen opptrer i et annet internasjonalt marked, som skiller seg klart fra landbrukssektoren. Samtidig er skogeiendommer regulert på samme måte som landbrukseiendommer. Kristelig Folkeparti er opptatt av at skognæringen skal ha riktige rammebetingelser for nødvendig restrukturering, og ønsker at regjeringen kommer tilbake til Stortinget med konsekvensene av å unnta rene skogeiendommer fra priskontroll. Kristelig Folkeparti skiller seg her fra Venstre og regjeringspartiene.

Ellers er Kristelig Folkeparti opptatt av et levende landbruk i hele landet og av økt matproduksjon. Derfor må vi ta de nødvendige grepene for å styrke landbruket. Kristelig Folkeparti er fornøyd med at denne saken ender med bestillinger til regjeringen på de fleste punkter. Det legger til rette for gjennomarbeidede forslag, der alle interessenter kan sende innspill gjennom høringen. Det er slik vi skaper gode rammevilkår for en av våre viktigste næringer.

God landbrukspolitik skapes ikke gjennom å være negativ til alle endringer i landbrukssektoren. God politikk skapes gjennom å erkjenne de endringer næringen selv har vært igjennom de siste årene, og gjennom å se hvilke endringer den vil trenge i fremtiden. Vi mener derfor at de endringene vi nå har lagt opp til, vil skape et nødvendig handlingsrom, som denne framtidsnæringen trenger.

Jeg tar med dette opp det ene forslaget Kristelig Folkeparti har i saken.

Presidenten: Ønsker representanten også å ta opp forslaget Kristelig Folkeparti har sammen med Venstre?

Line Henriette Hjemdal (KrF) [12:09:06]: Det gjør representanten.

Presidenten: Da har Line Henriette Hjemdal tatt opp de forslagene hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Knut Storberget (A) [12:09:12]: Jeg lyttet ganske nøye til representanten nå, særlig når det gjaldt hva som var god landbrukspolitik. Og jeg legger merke til at man i forslag nr. 4 – som Kristelig Folkeparti står alene om – faktisk går lenger enn det som er angjeldende proposisjon, som handler om priskontroll, og ber regjeringen vurdere spørsmålet om total konsesjonsfrihet for en god del transaksjonstyper. Det er én type jeg har lyst til å spørre om, og det gjelder spørsmålet om der hvor man forpakter jord. Kristelig Folkeparti ber altså om at regjeringen nå må vurdere fritak for samtykke til deling eller konsesjon i de tilfellene.

Mange av oss er redde for at det vil bety en åpning for omgåelse. Er dette et forslag som innebærer god landbrukspolitik?

Line Henriette Hjemdal (KrF) [12:10:07]: Det er godt å høre at representanten Storberget lytter nøye til innlegget om hva god landbrukspolitik er. Hvis representanten også leser en formulering i innstillingen som står før det verbalforslaget han nå viser til, står det at dette «vil bidra til at hovedformålet med konsesjonsloven opprettholdes».

Siden representanten er jurist, kan jeg referere hva som er formålet med konsesjonsloven. Formålet står i kapittel 1, § 1:

«Loven har til formål å regulere og kontrollere omsetningen av fast eiendom for å oppnå et effektivt vern om landbrukets produksjonsarealer og slike eier- og bruksforhold som er mest gagnlige for samfunnet, bl.a. for å tilgodese:

- framtidige generasjoners behov.
- landbruksnæringen.
- behovet for utbyggingsgrunn.
- hensynet til miljøet, allmenne naturverninteresser og friluftinteresser.
- hensynet til bosettingen.»

Det er hovedplanken også for denne endringen.

Knut Storberget (A) [12:11:11]: Representanten svarer ikke på spørsmålet, for mitt spørsmål handlet om de tilfellene hvor man forpakter bort jord. Da vil man, ifølge Kristelig Folkepartis forslag, ikke komme inn under denne formålsbetraktningen, som jeg deler representantens oppfatning av. Det er en god formålsbetraktning. Men vil ikke det bety at man, nettopp for å kunne omgå et slikt formål, kan forpakte bort jorda i kortere eller lengre tid, og så kommer man ikke i noen situasjon hvor man blir prøvd, verken når det gjelder deling, eller når det gjelder konsesjon, slik Kristelig Folkeparti foreslår? Ser ikke Kristelig Folkeparti at dette innbyr til nettopp omgåelse av så viktige formål som dem hun sjøl nå skisserer?

Line Henriette Hjemdal (KrF) [12:11:57]: Dette er hovedplanken for de endringene Kristelig Folkeparti ønsker at regjeringen kommer tilbake med. For å prøve å bruke egne ord, ønsker vi at kjøper av tilleggsjord har en gård med produksjon, og at eiendommen som han eller hun ønsker å overta, oppfyller visse krav om avstand og gir en samlet eiendom naturlige grenser. Dermed har vi rammet dette inn med representantens vanlige ord.

Geir Pollestad (Sp) [12:12:36]: Jeg registrerer at representanten Hjemdal smykker seg med fagre ord fra en lederartikkel i Nationen. Det er viktig å være klar over at dette ble skrevet og satt på trykk da avisen kun hadde Hjemdal og forlikspartnernes egne ord om hva de hadde blitt enige om. Innstillingen ble avgitt, og mye tyder på at avisen nå har lest innstillingen og ser hva det er som faktisk står, og dommen i dag er ganske hard:

«Enda en gang har KrF og Venstre lovet å pynte på regjeringas politikk. Nå gjelder det konsesjonsloven og priskontrollen i landbruket, som behandles i Stortinget i dag. Mye tyder på at støttepartiene enda en gang kommer til kort.»

Når en hører på innlegget til representanten Hjemdal og leser det som står i innstillingen, er det en viss «mismatch». Mitt spørsmål er: Har en lurt seg selv?

Line Henriette Hjemdal (KrF) [12:13:31]: Representanten har ikke lurt seg selv. Vi har stoppet opphevelsen av priskontrollen. Vi har gjort en justering. Vi har stoppet opphevelsen av konsesjonsloven, og vi gir regjeringen en bestilling. Vi har altså ikke gjort de store kvantesprangene som Senterpartiets egen statsråd gjorde i 2010, ved å doble priskontrollen, fra 750 000 kr til 1,5 mill. kr, eller som dere gjorde i 2012, ved å gå fra 1,5 mill. kr til 2,5 mill. kr. Det kvantespranget har ikke Kristelig Folkeparti vært med på. Vi har lagt til rette for en endring i prisgrensen på 1 mill. kr, for å opprettholde den prisutviklingen samfunnet ellers har.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Geir Pollestad (Sp) [12:14:28] (komiteens leder): For Senterpartiet er eiendomspolitikken en av bærebjelkene i landbrukspolitikken. Det at man har hatt en konsesjonslov, har vært sterkt medvirkende til at vi i dag har selveiende bønder i Norge. Det har medvirket til at vi har en relativt ung bondestand i Norge sammenlignet med en rekke andre land, og loven har vært jevnlig justert og brakt i tråd med det som kalles for «tida og tilhøva». Vi har altså i maktposisjon endret loven for å bevare den.

Jeg mener også at konsesjonsloven er en av årsakene til at norsk landbruk i dag ikke er i den situasjonen som dansk landbruk er i. Men en situasjon med sterk gjeldsvekst, stadig større bruk og en svekkelse av eiendomslovgivningen kan føre oss mot danske tilstander. Det ønsker ikke Senterpartiet.

Så er det et spørsmål om hvem som har vunnet og hvem som har tapt i forhandlingsrommet. Det som iallfall har tapt, er grundigheten og skikkeligheten. Her har regjerin-

gen levert et høringsnotat og en proposisjon på opphevelse av loven, og så bruker en altså det som grunnlag for en hvilken som helst endring i den samme bestemmelsen. Det kan jo ikke være sånn, for høringsuttalelsene baserer seg jo på en fjerning av bestemmelsen, ikke på alle mulige tekniske endringer av den.

Og så er det ikke rett som representanten Hjemdal sier, at Senterpartiet i maktposisjon har gjort kvantesprang i priskontrollen. Vi har endret for å bevare, vi har gjort justeringer på beløpsgrense og arealgrense. Det en gjør nå, er å hugge løs på selve grunnmuren i eiendomspolitikken med slegge. Det er noe helt annet. Så selv om regjeringen har tapt kampen om å fjerne priskontrollen, mener jeg at representanten Ørsal Johansen nok har rett når han er meget godt fornøyd med resultatet, når en vet hva som var hans ønskemål med prosessen. For sannheten her er at en går lenger enn det Listhaug i sin proposisjon foreslo. Det som er bra, er at i et vedtak er det et flertall som gjeninnfører priskontrollen. Det er bra. Det skal da gjelde inntil denne nye bestillingen blir iverksatt. Så kan en stille seg spørsmålet om hvorfor det tok to år. Men en har altså levert bestillingen, som ikke gir smutthull i loven for omgåelser – det er låvedører med muligheter for omgåelse. Priskontrollen vil miste sin betydning.

Og så gjør en altså i tillegg til dette vedtak som går på konsesjonsloven som sier at hvis du leier en eiendom, skal ikke lenger krav om konsesjon gjelde, eller hvis to eiendommer ligger «i nærheten av» hverandre – et meget presist juridisk begrep – skal ikke lenger kravet om konsesjon gjelde. «I nærheten av» hverandre er jo noe annet enn naboeiendommer. Om det er i samme bygd, i samme kommune, i samme region – det blir det jammen spennende å se når vi får saken tilbake. Så her tror jeg at Kristelig Folkeparti og Venstre må se hva de har vært med på, og hvilken bestilling de har levert. Det er en ytterliggående bestilling, som vil svekke priskontrollen, og som gjør at faren for at norsk landbruk blir som dansk landbruk, blir større.

Så til noen enkeltheter her, f. eks. forslaget som går på dødsbo: Senterpartiet har stor sans for å begrense den muligheten, og hvis statsråden ønsker å komme tilbake med et skikkelig utredet forslag, vil vi hilse det velkommen. Men her sitter altså Kristelig Folkeparti og Venstre og vet, uten noen utredning, eksakt hvordan loven skal utformes, og legger premissene inn.

Når vi heller ikke støtter regjeringspartienes forslag, er det fordi det er litt for åpent i kanten, og denne prosessen her gir ikke grunnlag for å ha tillit med hensyn til de bestillingene som vi leverer.

Senterpartiet vil stå videre på for en eiendomspolitikk. Det er en av bærebjelkene, men det må ses sammen med andre virkemidler. Men det er ikke gammeldags å være for en konsesjonslov som sikrer norsk privat eierskap til norske landbrukseiendommer.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Frank Bakke-Jensen (H) [12:19:45]: Fra Pollestad hører vi at grundigheten har tapt, og fra Storberget hører

vi at ingenting er gjort. Virkeligheten er antagelig et sted imellom.

Det er interessant at vi fra et parti som Senterpartiet får en gjennomgang av det med priskontroll som så totalt ser bort fra verdien på eiendommen. I Senterpartiet bruker man gjerne fyndord som selvstendige bønder, man prater om privat eiendomsrett, og samtidig hegner man om et system der man konsekvent snakker om at man bare øker behovet for kapital ved å ta bort priskontrollen. I mitt hode er det sånn at man har mulighet for å øke verdien på den eiendommen man har, man kan ved egeninnsats øke verdien på eget bruk. Jeg må spørre representanten om det er et paradoks at man skal lovregulere det. Den private eiendomsretten hegner man om, men man skal ikke ha lov ved privat innsats å øke verdien på eget bruk.

Geir Pollestad (Sp) [12:20:53]: Jeg takker for spørsmålet.

Når det gjelder det å ha et lovverk som er tilpasset, som fanger opp de endringene som har skjedd, har Senterpartiet nettopp i sine merknader pekt på at det er grunnlag for å øke det såkalte boverditillegget, som fanger opp at boligprisene har steget kraftig, og for en del eiendommer vil det gjøre loven og priskontrollen mer relevant.

Når det gjelder spørsmålet om pris, er vi opptatt av at landbrukseiendommer skal omsettes til en pris som gjør at ungdom har mulighet til å komme inn i næringen. Og det kan ikke være sånn som Høyres landbrukspolitiske talsperson sa på den såkalte Sørlandssamlingen, at det å oppheve priskontrollen gjør at de som selger, får bedre betalt, og det blir billigere for dem som ønsker seg inn i næringen. De to tingene går ikke i hop, og i det valget satser Senterpartiet på dem som skal inn i næringen, ikke dem som skal ut.

Frank Bakke-Jensen (H) [12:21:54]: Det er interessant, særlig spørsmålet om det at man skal inn i næringen. Jeg tror kanskje når det gjelder ungdom som har lyst til å skape en egen bedrift, kjøpe seg et småbruk – man skal inn i næringen, man er ambisiøs, man har ideer om hvordan man skal gjøre det – så vil det antagelig være sånn at hvis tre eller fire unge mennesker i et rom ønsker seg inn i næringen, så har man forskjellige ideer om hvordan man vil lykkes, hva man skal satse på, hvordan man skal gjøre det, hva slags teknologi man vil ta i bruk. Paradokset jeg ser i måten Senterpartiet debatterer på her, er at man altså hegner om den private eiendomsretten, man hegner om den selvstendige bonden, man vil gjerne ha de unge, kreative menneskene inn i næringen, men man nekter å si at det kan være forskjell på de unge menneskene. Man nekter å si at én ung bonde kan være dyktigere enn den andre bonden – og om det er sånn, så må vi i alle fall i lov regulere det sånn at det ikke blir noen forskjell på det om man ikke har noen mulighet til å realisere seg selv som bonde eller kreativ næringsutvikler.

Geir Pollestad (Sp) [12:23:00]: For den ungdommen som skal inn, vil det jo være aktuelt å betale det som garden kan forsvare ved sine inntekter – det er den landbrukstaksten som gjelder. Og det aksepterer jo priskontrollen. Pris-

kontrollen er nettopp for å sikre at en er innenfor det. Når man da skal ha et spredt privat eierskap, er det ønskelig å ha denne typen regulering. Derfor sier Senterpartiet at det er en av bærebjelkene. Og det som jeg frykter når en gir frislepp, er jo situasjoner der aksjeselskap ser det gunstig å kjøpe opp, der slakteri tenker at kanskje det var greit å eie disse gårdsbrukene, sånn at bonden kan jobbe på gården, men vi eier det. Vi kjenner diskusjonen fra fiskerinæringen – vertikal integrering, heter det der. Det er noe en vil få i landbruket også, hvis en ikke har en politikk som motvirker det. Dette mener Senterpartiet ikke er ønskelig.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Pål Farstad (V) [12:24:21]: Landbruket er viktig for dagens Norge, og landbruket skal også ha en viktig plass i framtidens Norge. Derfor vil Venstre ha et innovativt, bærekraftig og miljøvennlig landbruk. Norsk landbruk er avgjørende for å sikre bosetting og aktivitet i hele landet, biologisk mangfold og matproduksjon. Landbrukspolitikken er nødt til å sikre at matproduksjonen er trygg, miljøvennlig og langsiktig, og det er et overordnet mål for Venstre å opprettholde et desentralisert landbruk med variert bruksstruktur. Det er viktig av mange grunner, ikke minst av hensyn til miljø, kulturlandskap og dyrevelferd.

Landbruket bidrar også til andre viktige samfunns-goder enn mat, slik som ivaretagelse av norsk kulturlandskap, reiseliv og spredt bosetting. Derfor er bøndenes rammevilkår for å drive næringsvirksomhet viktig for Venstre.

Som det er blitt sagt her i dag, er begrunnelsen for priskontrollen et ønske om at landbrukseiendommer skal forbeholdes aktive utøvere, å sikre rekruttering til næringen og å regulere økonomien i næringen. Venstre mener derfor at prisnivået på landbrukseiendommer ikke må ligge høyere enn at man med normal utnyttelse av eiendommens driftsgrunnlag kan oppnå et tilfredsstillende økonomisk resultat. Utfordringen er at driftsgrunnlaget for en landbrukseiendom kan være svakt, mens boverdien for en tilsvarende eiendom kan være svært stor. På bakgrunn av dette ønsker ikke Venstre opphevelse av priskontrollen, men vi mener at prisreguleringen for landbrukseiendommer bør begrenses.

Å innføre en arealgrense på 35 dekar fulldyrket eller overflatedyrket jord og fastsette at det ikke skal være priskontroll ved overtakelse av en eiendom med bolighus med mindre overdragelsessummen overstiger 3,5 mill. kr, vil ta høyde for verdistigningen som har vært i samfunnet siden forrige justering av priskontrollen, og gi rom for forventet prisstigning i årene som kommer. Det står i teksten vi har på bordet også. Det er viktig at priskontrollen og konsesjonsbestemmelsene i størst mulig grad får anvendelse på bruk med reelt potensial for næringsvirksomhet og i mindre grad på bruk der inntjeningspotensialet er begrenset.

Venstre mener at skogen er en verdifull og viktig ressurs. Skogene våre tar opp halvparten av de menneskeskapt klimagassene i landet. Jo mer intensivt skog drives og ny skog plantes, jo større klimagevinst gir skogen. I tillegg kan trevirke erstatte mange av dagens foruren-

sende materialer og produkter. Nye bruksområder gir mulighet for økt inntektsgrunnlag for skogeierne. Satsing på bioøkonomi er derfor avgjørende for at framtidige generasjoners behov for mat og energi kan møtes, samtidig som klimautslippene reduseres.

For å øke utnyttelsen av den viktige ressursen skogen representerer, både til karbonbinding og som fornybart råstoff, er det viktig at skognæringen har rammebetingelser som gjør næringen konkurransedyktig i forhold til naboland, og at omsetningstakten for skogeiendommer kan økes. Venstre mener at økt omsetningstakt kan og vil gi en bedre eiendomsstruktur, noe som betyr mer rasjonelle enheter tilpasset dagens moderne hogstformer. Erfaringer viser også at det å slippe til nye eiere kan medføre større aktivitet og høyere avvirkning. Det vil jo være en driver for nye aktører.

Venstre er av den oppfatning at dagens konsesjonslovgivning legger begrensninger på en naturlig omsetning av skogeiendommer i Norge. Dette gir etter vår mening fare for stagnasjon, ikke bare for omsetning, men også for avvirkningsnivået.

Venstre mener derfor at det kan være fornuftig å oppheve priskontrollen for rene skogeiendommer, men spørsmålet om priskontroll for kombinerte jord- og skogeiendommer er mer komplisert på grunn av hensynet til matproduksjon, og at driften på eiendommen skal kunne forsvare prisnivået.

Jeg ser derfor fram til at regjeringen kommer tilbake til Stortinget med forslag til hvordan priskontrollen på rene skogeiendommer kan oppheves, og forslag til hvordan skogen på kombinerte jord- og skogbrukeiendommer kan unntas fra priskontroll. Jeg understreker at dette kan være fornuftig, og ser fram til at vi får en sak fra regjeringen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Odd Omland (A) [12:29:35]: Bygdeungdomslaget frykter – i et intervju i Nationen den 11. februar – at konsekvensene blir «sterkere prisvekst og tøffere tider for ungdom som vil bli bønder» dersom flertallsforslaget blir gjennomført.

Det er bred enighet i høringen om at prisregulering virker prisdempende. Mindre prisregulering betyr dyrere eiendommer. Mener Venstre at det letter rekrutteringen?

Pål Farstad (V) [12:30:09]: Venstre har gjennom både sitt program og sin politikk vært opptatt av å justere innslagspunktet etter det vi kjenner på er riktig i markedet. En heving til 3,5 mill. kr vil ikke påvirke veldig mye.

Når det gjelder det som representanten Omland spør om, mener jeg at rekruttering til landbruksnæringen ikke vil være truet som følge av dette. Hadde vi derimot opphevet priskontrollen og ikke hatt en sånn grense, ville det ha vært en helt annen situasjon.

Geir Pollestad (Sp) [12:31:10]: Som en del av regjeringens begrunnelse ble ordet «forenkling» brukt. Jeg har lyst til å rette oppmerksomheten mot forslag til vedtak IV, som ligger der, hvor en åpner for at departementet i for-

skrift skal kunne bestemme virkeområder for priskontrollen.

Priskontrollen er som sagt omtalt i § 9 første ledd nr. 1 i konsesjonsloven, men i den samme paragrafen er det fire andre punkter som skal vurderes i spørsmålet om det skal gis konsesjon eller ikke. De skal da, slik jeg forstår forslaget, fortsatt være regulert av loven. Da vil en få en situasjon hvor en har ett virkeområde for priskontroll og ett virkeområde for de andre. En vil i realiteten ende opp med to regelverk og to ulike vurderinger etter § 9 i konsesjonsloven. Mener Venstre virkelig at dette er en forenkling, eller var en ikke helt klar over dette da en satte forslaget ned på papiret?

Pål Farstad (V) [12:32:13]: Som det står i det forslaget til vedtak som representanten Pollestad viser til, ønsker vi at regjeringen skal komme tilbake med en vurdering av de avgrensningene som det her spørres om. Det synes Venstre er en god løsning. Vi får da sett på dette gjennom en sak fra regjeringen.

Geir Pollestad (Sp) [12:32:47]: I debatten har det vært hevdet mye at det har vært dårlig forarbeid. En del av disse forslagene er jo ikke utformet sånn at en ber regjeringen komme tilbake innenfor temaet, men en kommer tilbake til hvordan priskontroll på rene skogeiendommer kan oppheves. En er veldig bestemt på hvor en vil hen, men en har ingen utredning i bunnen.

Hva er bakgrunnen for at Venstre har vært med og konkludert så tydelig, når vi vet hvilken historie vi har når det gjelder endringer i eiendomslovgivningen, nemlig at de bygger på ganske grundig forarbeid? Her har en sittet, som vi har hørt før i dag, i godt humør på et møterom og snekret ned ganske konkrete punkter som en ikke helt ser konsekvensene av.

Pål Farstad (V) [12:33:35]: Jeg vil understreke meget sterkt at de prosessene som Venstre har vært igjennom når det gjelder den dialogen vi har hatt med regjeringspartiene og med Kristelig Folkeparti, og den dialogen som også har vært i komiteen om saken, har ført til at Venstre har kommet til det resultatet som vi har kommet til i behandlingen av den saken i komiteen. Jeg vil understreke veldig sterkt at nivået både på innslagspunkt, på priskontroll, på arealgrense, arealstørrelse, og forholdet mellom skog og jord er momenter som Venstre har vært meget opptatt av. Vi er nokså nær det Venstre ønsker i landbrukspolitikken gjennom det vi nå legger fram.

Presidenten: Replikskordskiftet er over.

Une Aina Bastholm (MDG) [12:34:49]: Odel, priskontroll og konsesjoner har lenge sikret et variert familielandbruk i Norge. Priskontrollen har bidratt til at det har vært mulig å opprettholde dyrebar matproduksjon på landbrukseiendommer.

I en tid med press på matjorda har priskontrollen sikret at verdien på jordbruksjord ikke har skutt til himmels, og at matproduksjon opprettholdes, til beste for felleskapet.

Noe av det første Sylvi Listhaug gjorde som landbruksminister, var å sende et brev til alle kommuner hvor hun oppfordret til at de samfunnsmessige hensynene ikke trengte å ivaretas og vektlegges, slik man har brukt å gjøre. Det førte til en brevveksling mellom regjeringen og kontroll- og konstitusjonskomiteen på Stortinget som varte ut nesten hele perioden til den tidligere landbruksministeren.

Det blir heldigvis ikke flertall i dag for en full avvikling av priskontrollen, men Kristelig Folkeparti og Venstre er tydelig kompromissvillige når regjeringen ber om det. I dag vil to partier som ellers snakker varmt for matproduksjonen, sikre flertall for alvorlige svekkelser i vernet av matjorda og den selvstendige bonden.

Det er regjeringens intensjon å øke omsetningen av landbrukseiendommer og stimulere til investeringer ved å gjøre eiendommene mer verdt. Men høyere pris på landbrukseiendommer er en høy pris å betale for fellesskapet og framtidige generasjoner.

Eksperimentet er gjort før. For nesten ti år siden økte Danmark jordprisene sine betraktelig. Det førte til at mer penger ble lånt for å investere i bygninger, melkekvote og jord. Resultatet ble overproduksjon, sterkt reduserte priser og en enorm gjeld. Gjelden hos danske bønder er så høy at bankene fortsatt har problemer.

Med fjøs opp i timillionersklassen er gjeldsbyrden allerede stor også i Norge. Det er særlig en utfordring for rekrutteringen av nye matprodusenter. Høye priser og store investeringer for å kunne drive konkurransedyktig med dagens landbrukspolitikken gjør terskelen høy for å ta over et aktivt gårdsbruk. Vi må gjøre noe med den terskelen, ikke gjøre gjeldsbyrden enda høyere.

I tillegg vil en svekkelse av priskontrollen særlig bety en kraftig prisøkning i befolkningstette strøk, der presset på matjorda er størst. Bare 3 pst. av Norge er jordbruksareal, og allerede forsvinner mange tusen dekar matjord hvert år til fordel for boliger, veier og næringsbygg. Det vil bli stadig vanskeligere for lokalpolitikere å fortsette å verne matjorda dersom interessen for å dyrke jorda synker. Matjord er vanskelig å få tilbake i drift når den først er bygd på. Det vet vi.

På sikt vil større bruk, kapitalkrevende produksjon og større gjeld i landbruket også få konsekvenser for hvem som eier matproduksjonen. Når regjeringen og regjeringspartiene er opptatt av eiendomsrett, blir jo spørsmålet: eiendomsrett for hvem?

I USA er det vanlig at bonden ikke selv eier jorda, bygningsmassen og driftsapparatet, men forpakter dette av slakterier eller av næringsmiddelindustrien, som har større kapitalkrefter. I Norge har familiebruk med selvstendige bønder lenge vært en viktig motmakt til de få som eier stadig mer av verdikjeden for mat. Eierskap gir også bonden opplevelse av ansvar og kjærlighet til jorda og dyrene.

Selv bruk med høy takst må ha lønnsomhet i produksjonen. I stedet for å øke prisene på eiendommene vil De Grønne gjøre produksjonen mer lønnsom og mer bærekraftig. Det forutsetter langt mer realistiske priser i butikken, men også større og grønnere overføringer til landbruket. Vi tror løsningen er å investere i kvalitet og i forbrukerens lojalitet til norsk mat, ikke i volum og pris.

«Don't fix what ain't broken», sier amerikanerne, og jeg registrerer at enkelte i debatten mener det er en konservativ holdning. De Grønne kommer til å stemme mot alle svekkelsene av priskontrollen i dag. Også for rene skogeiendommer synes vi det er vanskelig å finne avgrensninger der en unngår at aktiv skogdrift taper mot hyttebygging på kysten eller boligbygging på tettstedene. Men vi kommer til å stemme for forslag nr. 3, fra Kristelig Folkeparti og Venstre, om at dødsbo ikke kan eie skogeiendom lenger enn fire år – under litt tvil – og for X, om å be regjeringen presisere at den lovpålagte priskontrollen fortsatt skal følges.

Vi har ingen matjord å miste. De Grønne er enig i at en skal ha gode grunner for offentlige reguleringer. Men hva er en bedre grunn enn matsikkerhet og Norges ansvar i en verden hvor klimaendringer, plantesykdommer, vannmangel og befolkningsvekst setter framtidens matforsyning i fare?

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [12:40:03]: Det var en liten ting jeg hengte meg opp i, og det var at representanten Bastholm var veldig opptatt av at det skal være en regulering, og det skal være noen som er overordnet og bestemmer prisen på enhver landbrukseiendom.

Nå er det sånn at enhver som kjøper en bedrift, en anleggsmaskin e.l., gjør en vurdering av om investeringen er lønnsom, og om en kan tjene på det. Har representanten så liten tro på at bønder som skal kjøpe jord eller skog, ikke klarer å gjøre denne vurderingen, slik at de må ha det offentlige og politikere til å vurdere dette for dem? Har representanten så liten tro på landbruket?

Une Aina Bastholm (MDG) [12:40:45]: Jeg har veldig stor tro på landbruket, og jeg tror at man kunne hatt mye bedre virkemidler enn det man har i dag også for å styrke landbruket. Det vi ser, er at bonden ofte taper mot andre interesser, særlig i befolkningstette strøk, når man ikke har en regulering for å sikre at bonden er konkurransedyktig med hensyn til å bruke jorda til drift.

Den utviklingen man har sett de siste årene, er nettopp et stadig mer kapitalintensivt landbruk, større bruk og høyere gjeld. Det har fått konsekvenser for rekrutteringen, og vi tenker at det er det problemet regjeringen bør være opptatt av å fikse, og at de nå prøver å fikse feil problem.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Statsråd Jon Georg Dale [12:41:40]: Ettersom dette er mi første sak som vi behandler i Stortinget, hadde eg i utgangspunktet skrive eit manus. Men etter å ha høyrte debatten er det behov for å fråvike det betydeleg, for den diskusjonen som faktisk går føre seg i denne salen, synest eg viser delvis manglande innsikt i kva som er utfordringane for dei som skal investere i landbruket for framtida. Medan Senterpartiet hevdar at vi no opnar for unngåingsmoglegheiter på storleik med låvedører, seier Arbeidarpartiet at regjeringspartia går på store mageplask. Begge delar

går ikkje i hop, og difor er det betydeleg ulikskap også mellom korleis opposisjonen handterer denne saka – det registrerer eg.

Men kva er bakgrunnen for at denne saka er viktig? – Det trur eg er kjernen i denne diskusjonen. I veldig stor grad handlar det om kva slags landbruk vi skal ha i framtida, og kva vi skal gjere for å sørje for at norske bønder lukkast med faktisk å auke matproduksjonen, som er det overordna prinsippet som dette stortinget alltid har sagt skal vere det berande i landbrukspolitikken: auka matproduksjon over heile landet. Då er det sånn at dersom vi skal vite svaret på korleis vi skal løyse det, kan vi ikkje berre sjå bakover, vi må sjå framover. Mange av dei bøndene som eg møter no, og som vil inn i landbruket, odelsgutar og -jenter som vil ta over bruk, gjer det ikkje i mangel på tru på sitt eige gardsbruk eller på sin eigen forretningsidé. Dei gjer det tvert om i tru på at det her er moglegheiter for å utvikle noko som ein både kan leve av og tene pengar på, og ikkje minst å drive eit verdfullt arbeid – det å produsere mat til seg og til omgivnadene, mat av høg kvalitet og med låg medisinbruk, som er trygg for alle forbrukarar.

Og kvifor er dette spørsmålet som vi behandlar i dag, viktig? Jo, det handlar om investeringsviljen til norske bønder, det handlar om at Stortinget ofte diskuterer leigejordsproblematikken kontra jord som ein eig sjølv, i kva grad ein driv leigejorda like godt. Dersom ein skal løyse den utfordringa, er ein også nøydd til å løyse dei regulatoriske utfordringane ein sjølv har bidrege til å leggje på denne næringa. Difor var det det som var intensjonen då regjeringa foreslo å oppheve priskontrollen. Difor er eg glad for samarbeidet som regjeringspartia har hatt med Venstre og Kristeleg Folkeparti, som moderniserer på viktige område, og som ikkje gjev alle svar, men som openbert gjev meg eit pålegg om å kome tilbake igjen med det ein treng meir avklaring av. Det er eg veldig komfortabel med, og den jobben skal eg gjere.

Men korleis ser bonden ut i framtida? Det er det ingen av oss som veit, men det er ein ting eg er heilt sikker på, og det er at bøndene kjem til å vere like mangfaldige som dei har vore. Dei ungdomane eg møter der ute i dag, gjer to ting: Nokre investerer i volum, og andre investerer i nisjeproduksjonen sin, eiga vidareforedling, og andre innser at dei er eit supplement til dei to andre og lever ikkje av produksjon, men har det som attåt næring fordi dei synest det er grunnleggjande verdfullt å ta vare på eiga jord og eigen eigedom. Det mangfaldet kjem vi til å sjå også i åra framover. Men norske bønder har ei ibuande utfordring fordi veldig mange av desse no gjer tunge investeringar – på 5, 6, 7, 8 mill. kr – ikkje berre i driftsbygningar, men i ny teknologi, som gjer at miljøpåverknaden går ned fordi ein individgjødslar, og som gjer at effektiviteten når det gjeld kvart husdyr, går opp fordi ein brukar mjølkerobot. Det krev investeringar, og til desse investeringane kan ikkje bønder, på same måte som andre, låne på verksemda, fordi det er ikkje pantegrunnlag. Norske bønder er heilt avhengige av sin eigen tillit i sin eigen bank for å løyse dette med nødvendig kapital for å investere for framtida. Det er det dette handlar om.

Kjernen i problemet er: Skal vi leggje til rette for dei

som vil satse på norsk landbruksproduksjon, og som vil inn fordi dei har tru på at det er ei framtid der ute, eller skal vi satse på dei som vil kome seg ut derifrå? Eg meiner at det som Stortinget gjer i dag, peikar openbert på den første gruppa, dei som vil satse på framtida fordi dei har genuin tru på sin eigen produksjon. Difor takkar eg for samarbeidet mellom dei fire partia og for at ein greier å få til nødvendige moderniseringar. Samtidig skal eg gjere mitt beste for at dei får svar på dei spørsmåla dei treng å få svar på, for å kunne gå ytterlegare steg i moderniserande retning.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Knut Storberget (A) [12:46:45]: Jeg ønsker statsråden velkommen til Stortinget i første ordinære sak! Jeg kunne også sagt at jeg er enig i mye av det statsråden nå sa i sitt innlegg, om det å få nye aktører inn i næringen, men jeg mener det er stikk i strid med hva som blir sluttsammen av denne saken.

Regjeringen har vurdert alternative løsninger utover det å ta bort priskontrollen helt – jeg var inne på det i mitt innlegg – og skriver i proposisjonen at en ikke ser «grunn til å vurdere alternative løsninger». Så skriver regjeringen videre at det vil

«etter departementets syn være uheldig å velge et alternativ hvor priskontrollen begrenses ytterligere slik at den i praksis kun omfatter noen svært få enkelteidommer».

Det som er anmodningen til regjeringen nå, er at man skal begrense priskontrollen ytterligere og ikke fjerne den, noe regjeringen sjøl har sagt at er uheldig. Hva mener statsråden om dette?

Statsråd Jon Georg Dale [12:47:40]: Då regjeringa la fram denne saka, gjorde vi det med utgangspunkt i at vi ville oppheve priskontrollen. Det meiner eg framleis ville ha vore det beste alternativet. Eg innser at det ikkje er fleirtal i Stortinget for det.

Så gjer Stortinget to ting i dag:

1. Dei ber meg direkte fastsetje moglegheita til å heve grensa for priskontrollen til 3,5 mill. kr. Det vil eg følge opp.
2. Dei ber om ei rekkje nye vurderingar for å vite meir om dei konsekvensane som representanten Storberget er bekymra for. Det skal eg levere, slik at Stortinget får eit godt avgjerdsgrunnlag for sitt vidare arbeid i den retninga.

Då er vi altså i ein situasjon der vi framleis strekkjer oss lenger enn Arbeidarpartiet har vist vilje til. Og då er jo det store spørsmålet i dag, når Arbeidarpartiet utfordrar på alt som kan gå gale med dei forslaga vi no legg på bordet, samtidig som ein seier at ein ikkje får gjennomslag: Kva er Arbeidarpartiets reelle alternativ til desse forslaga?

Knut Storberget (A) [12:48:40]: Vi ser en tilbakevendende tendens til at det er Arbeiderpartiet som må svare for realitetene i sakene som behandles. Men nå har vi altså en sak hvor stortingsflertallet – ikke Arbeiderpartiet, ikke opposisjonen – faktisk anmoder regjeringen om å gjøre noe

regjeringen i proposisjonen sier er uheldig. Det kan jo ikke Arbeiderpartiet ta ansvar for. Det er en av grunnene til at vi mener at vi ikke bør gå denne veien. Så min utfordring til statsråden var: Hva syns han om at man nå får i oppdrag å gjøre noe regjeringen syns er uheldig?

Et annet element i dette er også spørsmålet om det å åpne opp for konsesjonsfrihet der hvor eiendom er forpaktet bort. Ser ikke statsråden at det også vil være svært uheldig at man ved bare å forpakte bort i kortere eller lengre tid omgår et regelverk som mange av oss mener er særst viktig?

Statsråd Jon Georg Dale [12:49:35]: Statsråden skal ikkje forsøke å saksbehandle dei enkelte forslaga som eg er vorten beden om å greie ut i dag. Konsekvensane og vurderinga av dei skal verte lagde fram for Stortinget etter at eg har gjort det.

På den andre sida er det definitivt slik at denne statsråden meiner det er rett å gå i meir moderniserande retning, slik Stortinget i dag gjer, og det er alltid avgrensingsproblematikk når ein har nye posisjonar og gjer endringar i regelverk. Men alternativet til det er også skadeleg, og det er den diskusjonen Arbeidarpartiet ikkje tek inn over seg. Det var at nullpunktet alltid er det ideelle alternativet. Nullpunktet er aldri eit alternativ når vi skal utvikle grunnlaget for næringa vidare.

Difor meiner eg at det å stå stille faktisk er ein tilbakegang, for det gjev ikkje den nødvendige moderniseringa, og det er – det sa vi ikkje noko om i proposisjonen, men det kan eg fastslå her og no – det verst tenkjelege alternativet.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [12:50:43]: Statsråden har ved flere anledninger uttalt at økt rekruttering til landbruket er statsrådets viktigste oppgave. Det hørte vi også i dagens innlegg – ikke i mangel av tro, men i tro, satser ungdommen på landbruket. Det er jo ordbruk som klinger kjent for undertegnede.

Vi vet at statsråden ønsker å oppheve priskontrollen. Det vil ikke skje – det har Stortinget sagt og vil si noe om senere i dag, ved votering. Men mitt spørsmål er: Ser statsråden at priskontroll er et viktig virkemiddel for å sikre inngangsbilletten – at den er så rimelig som mulig, slik at ungdom har mulighet til å satse framtidensrettet i denne næringen?

Statsråd Jon Georg Dale [12:51:33]: Utfordringane i landbruket er mangfaldige, på same måten som norsk landbruksproduksjon er det. Det er sånn at nokre plassar vil prisen på inngangsbilletten vere høg, kostnaden med å gå inn vil vere høg, fordi det ligg stort potensial i å utnytte dei areala ein faktisk går inn og ervervar. Andre plassar vil prisen vere låg fordi potensialet er mindre. Det sørgjer priskontrollen for, på same måten som ein marknad veldig ofte sørgjer for slike mekanismar. Det er eit viktig perspektiv å ha med seg i dette at det mangfaldet vi ser, ikkje berre handlar om offentlege reguleringar, men også om korleis marknaden prisar ulike eigedomar. Veldig mange av bøndene eg møter, er opptekne av korleis dei kan utnytte gardsressursen sin best mogleg. Det handlar om kjennskap til det ein har utvik-

lingspotensial for, og det handlar om økonomiske musklar.

Eg innser at det ikkje er fleirtal i dette stortinget for å oppheve priskontrollen, og eg respekterer det, men meiner at det Stortinget gjer i dag, er eit steg i rett retning.

Geir Pollestad (Sp) [12:52:42]: Jeg registrerer at statsråden har arvet talepunktet fra sin forgjenger om at ingenting skjedde. Jeg vil anbefale statsråden å lese side 14 i proposisjonen, der det er en ganske grei redegjørelse for de endringene som har vært i eiendomslovgivningen for å holde den moderne opp gjennom årene.

Men jeg vil bruke replikken til å utfordre på tre konkrete ting. Det ene er dødsboprosjektet – vil statsråden komme tilbake til Stortinget med en sak om det, ut fra de signalene som har kommet i dag? Mitt andre spørsmål er: Har statsråden lagt bort planen om å oppheve hele konsesjonsloven med dagens behandling? Og det tredje er et spørsmål om forslag til vedtak X i dag, nemlig om å justere tilbake endret forvaltningspraksis, som følge av Listhaug-brevene. Vil det gå et brev til landbruksforvaltningen i løpet av februar måned som tilbakefører det?

Statsråd Jon Georg Dale [12:53:42]: Utfordringa mi i dag har vore at eg ikkje har brukt eit einaste talepunkt, uavhengig av kven eg har fått dei frå. Men eg kan kommentere dei tre spørsmåla heilt spesifikt. Dødsboprosjektet: Eg deler intensjonen bak det forslaget, men eg trur det er klokt at vi ikkje gjer vedtak som vi ikkje har oversyn over konsekvensane av, på det området. Det er mange utfordringar i og rundt å ha ein absolutt regel, og det vil antakelig forde ein del kommunalt byråkrati å gjere det, men eg er villig til å vurdere også dei konsekvensane dersom Stortinget ber meg om det.

Når det gjeld i kva grad vi har lagt bort planen om å oppheve konsesjonslova, er ein av dei tinga ein lærer som fersk statsråd, at makta rår. Ho sit ofte i Stortinget, og eg opplever at dei posisjonane som Stortinget gjev i dag, også seier noko om det handlingsrommet ein har for å navigere innanfor endringar i konsesjonslova. Eg trur også det er andre ting ein i tillegg kan peike på som kan vere utfordrande. Så eg ser ikkje bort frå at eg vil gjere det, men ei total oppheving av konsesjonslova vil vere vanskeleg å få til i denne perioden.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:54:55]: Jeg er glad for at statsråden legger vekk manus. Jeg synes statsråden skal fortsette med det. Jeg synes statsråden skal fortsette med å se framover, snakke om ungdommen som skal leve av jordbruk og tjene penger på driften, for det er i kjernen av Senterpartiets politikk.

Investeringsvilje er avhengig av lønnsomhet. Før en investerer, må en ha en eiendom. Med Senterpartiets syn på prisen for kjøp av den eiendommen bruker en bruksverdi av arealene og kostnadsverdi av driftsbygningene. Hvis den prisen går opp, vil behovet for å bedre lønnsomheten øke ytterligere dersom det skal være forsvarlig økonomisk å investere på eiendommen. Mitt spørsmål er altså: Krever ikke økt pris på eiendommen økt lønnsomhet for at det skal

være forsvarlig å investere og satse på eiendommen? Først og fremst på jorda – men det kan vi snakke om senere.

Statsråd Jon Georg Dale [12:56:02]: Representanten Lundteigen held seg stort sett til inngangstidspunktet når han gjer dei økonomiske analysene sine av korleis dette vil slå ut. For veldig mange som går inn og vel å investere i sitt eige bruk, handlar det f.eks. om i kva grad det faktisk er mogleg å pådra seg gjeld for å investere seg opp til den produksjonen ein meiner ein treng for framtida, som ein meiner det vil vere lønsemd i, men der pantegrunnlaget er lågt fordi verdien av egedommen og av den bustadmassen ein har, er lågare enn han normalt kanskje ville vere i ein marknad.

Det er ei grunnleggjande utfordring som unge står overfor i det daglege, og det gjer at denne diskusjonen tapar på å hamne i ei skyttargrav den eine eller andre vegen. Det handlar om korleis vi gjev eit mangfald av norske bønder auka handlingsrom til å bruke den kapitalen ein kan låne på eige bruk – eventuelt reise gjennom overskot i drifta på ordinært vis – til å investere for framtida, fordi ein meiner det er nødvendig. Difor kan vi ikkje gå i den eine eller den andre grava – vi treng faktisk mangfald også i dette.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:57:08]: Det som er det interessante, er at statsråden ikke svarer på de grunnleggende sammenhengene. Enhver ungdom som skal drive i jordbruket, må først ha en eiendom. En må først erverve en eiendom, og det er det vi nå diskuterer. Vi diskuterer også prisfastsettinga ved kjøp av eiendom. Prinsipielt kan man enten ha fri prisdannelse eller ha prisregulering. Den prisregulering som Senterpartiet står for, baserer seg på bruksverdi av arealene og kostnadsverdi av bygningene. Det betyr at dersom en har høye kostnadsverdier på bygninger, at en har investert mye i bygninger, ja vel, så har en grunnlag for en høy pris.

Det som her legges opp til, er at etter at en har kjøpt eiendommen og videre skal investere, har vi den logiske sammenheng at dess mer en betaler for eiendommen, dess mer av overskuddet må gå til å dekke kapitalkostnader. Er ikke statsråden enig i den enkle sammenhengene?

Statsråd Jon Georg Dale [12:58:13]: Denne statsråden er også oppteken av privat egedomsrett. Det var Senterpartiet også – før. Situasjonen er no at veldig mange bønder vil utnytte sin eigen egedom. Dei vil rå over han sjølve, dei vil disponere han sjølve. Og der svaret til Senterpartiet i veldig mange andre saker er å styrkje den private egedomsretten, er altså spørsmålet her kor langt og i kva grad ein skal regulere han, slik at ein avgrensar han mest mogleg.

Eg registrerer også at Senterpartiet tidlegare i dag har teke til orde for at dei grepa dei gjorde då dei f.eks. auka satsane i priskontrollen, var fullstendig ansvarlege og på ingen måte dramatiske, mens når no Stortinget i dag bestemmer seg for noko anna, vert det påstått å ha dramatiske konsekvensar. Eg slit med å sjå slike samanhengar. Det er mogleg eg er ei enkel sjel, men det er også openbert at Senterpartiet burde tenkje over om den politikken dei fører

i opposisjon, stemmer overens med den dei faktisk førte i posisjon.

Presidenten: Replikordskiftet er over.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Ingrid Heggø (A) [12:59:32]: Så får regjeringa i dag nok ei sak i retur, og så får ein drøfta om det er gledeleg eller ikkje gledeleg. Når historia skal skrivast, vert det neppe med positivt forteikn. Med dei nye reglane er verke-middelet priskontroll så å seia sett ut av spel. Alt tyder på at svært få eigedomar vil verta omfatta av dei nye reglane. I mitt fylke, Sogn og Fjordane, er om lag 60 pst. ikkje omfatta av reglane per i dag, og dette vil truleg auka til om lag 80 pst. Eit viktig verktoy for å sikra landbruket over heile landet – rekruttering og busetnad vil no gjelda berre for dei få.

Konsekvensane av dei endringane som vert føreslått, er ikkje godt nok belyst, f.eks. det som fleire har vore inne på her i dag: Kva er konsekvensane dersom landbrukseigedomar som er forpakta, seinare fritt kan overdragast utan omsyn til konsesjonslova? Er det fritt fram å forpakta i eitt år og så selja? Om dette er ønskt politikk frå støttepartia, er òg framleis uklart for meg. Det er ikkje mogleg å finna konsekvensutgreingar som omhandlar denne problemstillinga, og det verste er at vedtaket er så å seia irreversibelt når det først er gjennomført.

Prosessen som har ført fram til at saka vert send i retur til regjeringa, har vore svært dårleg. Her hadde vi ein landbruksminister som, punkt 1, ikkje oppfatta at ho faktisk var medlem av ei mindretalsregjering, og som, punkt 2, heller ikkje tok seg bryet med å finna ut kvar stortingsfleirtalet var, i forkant. Rundskriv sendt frå Landbruksdepartementet der budskapet var tilnærma ei oppmoding om å sjå bort frå heile lova, skapte stor uro og usikkerheit. No vert det forventat at regjeringa ryddar opp, sender nytt brev og presiserer overfor lokale, regionale og sentrale myndigheiter at konsesjonslova sine avgjerder om priskontroll framleis består.

Heile prosessen har vore svært uryddig, som sagt, og dessverre har vi fått eit utfall som kjem til å premiera dei som går ut av landbruket, og straffa dei som ønskjer å gå inn i landbruket.

Sterk eigedomsrett til fordel for kven, spurde representanten Lundteigen i replikkordskiftet. Gjelda skal betenast. Dette har ikkje representanten Gundersen eller andre frå regjeringspartia svart på. Kristeleg Folkeparti og Venstre er med på å gjera det dyrare å gå inn i landbruket, men det ville med primærstandpunktet til regjeringa ha vorte endå dyrare å gå inn i landbruket. Korleis dette skal fremja rekruttering og få nye inn i landbruket, bør landbruksministeren greia å svara på.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [13:02:46]: Synet på eiendomsrett – hvem som skal eie, og de samfunnsmessige forpliktelsene til leier – er historisk det viktigste ideologiske stridsspørsmålet i Stortinget. Hvem som skal eie land som kan brukes til landbruk, har det bestandig vært uenighet

om – så også i dag. Fremskrittspartiet og Høyre: Vekk med konsesjonsloven. Høyre har den lange linja: Vekk med enhver konsesjonslovgivning. Senterpartiet, Arbeiderpartiet og SV: Vi trenger en konsesjonslov for å ivareta samfunnsmessige, langsiktige hensyn. Disse partiene snakker om biologi, snakker om fruktbarhet, snakker om forvalteransvar, snakker om å sikre det økologiske samspillet i naturen. I dag har vi opplevd noe gledelig. Vi har også fått Miljøpartiet De Grønne med på laget. Gratulerer med innlegget fra representanten Bastholm!

De rød-grønne står for plikter til den som har privat eiendomsrett til land. Disse pliktene og det familieeide, langsiktige jordbruket er et forbilde som mange ser henimot, men vi har et gedigent problem, og det er lønnsomheten. Det er lønnsomheten i jordbruksarbeidet som er den store utfordringa. Lønnsomheten mangler. Det som er Senterpartiets linje, er at vi står for en priskontroll med bruksverdi på arealene, enten det er jord, skog eller utmark. Er det høye bruksverdier, ja vel, så gir det grunnlag for høyere priser. Vi står for kostnadsverdier på driftsbygningene. Er det investert mye, ja vel, så har man et bedre driftsgrunnlag for å drive videre. Vi har vært helt dynamiske når det gjelder spørsmålet om økte boverdier, og vi har vært dynamiske når det gjelder hvilke grenser vi skal sette før en skal inn med priskontroll.

Det som Senterpartiet her har gjort, har vært forbilledlig. Vi har vært dynamiske. Vi har utført en klok sak, noe som har ført til at det er veldig liten diskusjon om priskontrollen rundt omkring i Norge. Men det skjer i noen områder, og det er i de sentrale strøk. Det er i de sentrale strøk, hvor jorda er feitest, der hvor en kan drive med hvete, med frukt og med grønnsaker. I dag er det sånn at i de områdene, hvis en f.eks. har et melkebruk, vil jeg påstå at hvis den gården selges slik at den leies ut, kan en betale minst tre ganger så mye for den gården som om den gården selges til en som vil fortsette med melkeproduksjon.

Det, statsråd, er den store utfordringa, og det er det det legges til rette for at skal utvikle seg videre. Det er samfunnsskadelig, det er ødeleggende for miljøet, og det er ødeleggende for de verdiene jordbruket skal ivareta. Derfor må vi slå tilbake angrepene på priskontrollen og få tilbake den logiske fornuft, nemlig bruksverdi på arealene, kostnadsverdier på bygninger og en vurdering av boverdiene som er sånn at de som har 30 pst. egenkapital, skal få inntekt av sitt arbeid på gården.

Presidenten: Presidenten vil minne om at talen skal rettes til presidenten, også når engasjementet blir stort – kanskje særlig da.

Odd Omland (A) [13:06:07]: Lov om endringer av priskontrollen har blitt liggende i Stortinget siden 2014, og i mellomtiden har det vært full forvirring rundt om i landet, som flere har vært inne på. Grunnen til det var landbruksministerens brev til landets kommuner og fylker om at det ikke skulle legges avgjørende vekt på pris ved behandling av konsesjon. Underveis har også vi stilt spørsmål om når en kunne forvente at saken om opphevelse av konsesjonsloven ville komme til Stortinget, da vi anså at de sake-

ne hørte i hop. I dag behandler vi altså saken om priskontroll, og den tar inn i seg alle disse forholdene og mange av de forslagene som fremmes av flertallet vedrørende konsesjonsloven. Derfor foreslår de at hele saken med en rekke forslag sendes tilbake til regjeringen.

Jeg er veldig glad for at det endelig er et flertall, bestående av samtlige partier utenom regjeringspartiene, som fastslår at det omtalte brevet til kommuner og fylkeskommuner om ikke å legge vekt på pris, ikke er i samsvar med gjeldende lov, og at det må sendes et nytt brev hvor det presiseres.

Så litt til flertallsforslaget. Da vi hadde høring i saken, fikk vi klare tilbakemeldinger om at en ikke ønsket vesentlige endringer. Det samme var også resultatet da saken var ute på høring. At regjeringspartiene ville gå inn for en fjerning av loven ut fra sitt ideologiske syn, var vi klar over, men at Kristelig Folkeparti og Venstre ville legge seg så tett opp til Høyre og Fremskrittspartiet på dette området, var overraskende. De mange forslag som er framsatt med varierende flertall, er i realiteten en fjerning av priskontrollen og en betydelig svekkelse av konsesjonsloven. Dette er synd for en næring som trenger rekruttering. Det er ingen tvil om at prisregulering har virket prisdempende, og det har en rekke høringsinstanser påpekt.

Representantene fra Venstre og Kristelig Folkeparti har i dag sagt i sine innlegg at de ikke vil oppheve prisregulering. Men dersom vi hever pristaket og øker grensen til f.eks. 35 dekar innmark og 700 dekar skog, vil anslagsvis opp mot 90 pst. av landbrukseiendommene i mitt eget fylke, Vest-Agder, være unntatt. En slik utvidelse ser en da i praksis vil sette virkemiddelet ut av bruk.

Siv Elin Hansen (SV) [13:09:09]: Dette har vært en merkelig sak for meg å komme inn i – en sak med vage begrunnelser for sine påstander når det gjelder både årsaker og virkninger. At priskontrollen skal være et så stort problem som regjeringen sier, er det vanskelig å finne faglig gode argumenter for i meldingen, og høringsinstansene er jo heller ikke akkurat entydige når det gjelder å støtte den påstanden.

Det samme gjelder påstanden om at en fjerning av priskontrollen vil føre til økt investeringslyst. At vi har en næring som sliter med rekruttering, det kan vi alle være enige om. SV mener at regjeringen her har valgt feil inngangsport til et viktig spørsmål. Lønnsomhet i næringen er jo den aller viktigste drivkraften når aktørene skal vurdere sine investeringsutgifter. Da er gode landbruksoppgjør og stabile rammebetingelser det aller viktigste. Og kanskje burde regjeringen velge å se på alle de andre virkemidlene vi har, og se om det kanskje er andre elementer som er av større betydning for veksten i næringen enn forholdet til eiendomsretten.

Etter SVs syn bør regjeringen altså velge en annen politisk innfallsvinkel til problemstillingen i næringen enn ensidig fokus på eiendomsrett. Nå har jeg fulgt debatten her i dag, og det er fortsatt veldig vanskelig å se hvordan høyere pris for den jorda jeg trenger som bonde, skal gi meg økt investeringslyst. Den eneste som synes å tjene på dette forslaget, er dermed de som vil ut av næringen – ikke de som

vil inn. SV går derfor imot alle forslagene som fremmes i denne saken, unntatt komiteens innstilling til X.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [13:11:04]: Priskontrollen har også vært oppe i kontrollkomiteen. Den 12. juni 2014 ble det avgitt innstilling, og der var alle partier unntatt Høyre og Fremskrittspartiet med på å beskrive at det var uryddig av regjeringa å sende brev til kommunene, fylkesmennene og Statens landbruksforvaltning om i realiteten å se bort fra konsesjonsloven § 9 første ledd nr. 1 ved behandling av konsesjon fordi regjeringa ville foreslå å oppheve dette. Det var den gangen en svær debatt, og i den debatten ble det avklart at Venstre var for fortsatt priskontroll. Det har blitt bekreftet her i dag at Venstre og Kristelig Folkeparti fortsatt er prinsipielt for priskontroll.

Det som imidlertid nå er situasjonen, er at vi har en lov, vi har et rundskriv, vi har et brev fra statsråd Listhaug, som forutsetter at en skulle ta vekk priskontrollen, og så har vi behandlingen her i dag, som sier at en fortsatt skal ha priskontrollen. Det som da er det sentrale, er at statsråden følger opp Stortingets vilje og i realiteten trekker tilbake det brevet som ble sendt fra statsråd Listhaug, for bak det brevet er det ikke lenger flertall. Det som er Stortingets flertall, er fortsatt å ha priskontrollen. I det eksisterende rundskrivet som gjelder, står det at det er bruksverdien som skal gjelde for arealene, det er kostnadsverdien som skal gjelde for bygninger, og det er en verdi på bolig som er nærmere presisert.

Det som det da er behov for, er at statsråden går opp her og forteller hva regjeringa nå vil gjøre, fordi hver eneste dag selges det eiendommer som kommer til behandling under konsesjonsloven, med tilhørende priskontroll. Det er derfor vesentlig at statsråden sier fra til Stortinget og allmennheten om hva en vil gjøre for å følge opp Stortingets vilje.

Jeg forventer at statsråden nå avslutter med et innlegg og forklarer hva en vil gjøre for å trekke tilbake realiteten i det famøse brevet som statsråd Listhaug sendte ut, som i virkeligheten forsøkte å avskrive hele priskontrollen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2.

Etter at det var ringt til votering, uttalte **presidenten:** Stortinget er da klar til å gå til votering.

Det foreligger ikke noe voteringstema i sak nr. 1.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt fire forslag. Det er:

- forslagene nr. 1 og 2, fra Morten Ørsal Johansen på vegne av Høyre og Fremskrittspartiet
- forslag nr. 3, fra Line Henriette Hjemdal på vegne av Kristelig Folkeparti og Venstre

- forslag nr. 4, fra Line Henriette Hjemdal på vegne av Kristelig Folkeparti
Det votes over forslag nr. 4, fra Kristelig Folkeparti.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan produktive jordarealer på en eiendom kan overdras som tilleggsjord til eiendommer som har tilstøtende grenser, ligger i nærheten av, eller forpaktes, uten at det skal være nødvendig å søke samtykke til deling eller konsesjon. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om en slik endring.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Kristelig Folkeparti ble med 99 mot 7 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.22.55)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 3, fra Kristelig Folkeparti og Venstre.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med endringer i skifteloven om at dødsbo ikke kan eie skogeiendom lenger enn 4 år.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil støtte forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 91 mot 13 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.23.17)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 1 og 2, fra Fremskrittspartiet og Høyre.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre en arealgrense på 35 dekar fulldyrka eller overflatedyrka jord for priskontroll ved erverv av ubebygde landbrukseiendom. Dette innebærer endring i rundskriv.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen på egnet måte komme tilbake til Stortinget med en utredning om hvordan regelverket best kan utformes for å fremme aktivt eierskap av skogeiendommer.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 53 mot 52 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.23.37)

Presidenten: Line Henriette Hjemdal har bedt om ordet.

Line Henriette Hjemdal (KrF) (fra salen): Jeg ber om at voteringen blir tatt på nytt, for det stemmer ikke.

Presidenten: Forslagene skulle jo falle.

Harald T. Nesvik (FrP) (fra salen): Vi tar det gjerne om igjen!

Presidenten: Det er riktig resultat, så da lar vi voteringen stå.

Da går vi tilbake og voterer over innstillingen.

Komiteen hadde innstilt:

I

Prop. 124 L (2013–2014) – Endringer i konsesjonsloven og tvangsfullbyrdsloven (opphevelse av priskontroll) – sendes tilbake til regjeringen.

II

Stortinget ber regjeringen legge frem en ny proposisjon om endringer i konsesjonsloven og tvangsfullbyrdsloven.

III

Stortinget ber regjeringen fastsette at det ikke skal være priskontroll ved overtakelse av en eiendom med bolig, med mindre overdragelsessummen overstiger 3,5 mill. kroner.

IV

Stortinget ber regjeringen foreta en vurdering av om avgrensningen av beløpsgrenser og arealgrenser for praktisering av priskontroll bør fastsettes i en forskrift, og ber i tilfelle regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om å innføre en slik forskriftshjemmel i konsesjonsloven.

V

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om nødvendig lovendring om å heve arealgrensene for konsesjonsplikt ved erverv av bebygde eiendom og lovbestemt boplikt til 35 dekar fulldyrka eller overflatedyrka jord.

VI

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om at arealgrensen endres tilsvarende for odlingsjord etter odelsloven § 2.

VII

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til hvordan priskontrollen på rene skogeiendommer kan oppheves.

VIII

Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan produktive jord- og skogbruksarealer på en eiendom kan overdras som tilleggsjord til eiendommer som har tilstøtende gren-

ser, ligger i nærheten av, og/eller forpaktes, uten at det skal være nødvendig å søke samtykke til deling eller konsesjon. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om en slik endring.

IX

Stortinget ber regjeringen utrede regler som gjør at skogen på kombinerte jord- og skogbrukseiendommer kan unntas fra priskontroll, og komme tilbake til Stortinget med forslag til endrede regler.

X

Stortinget ber regjeringen presisere overfor landbruksforvaltningen, fylkesmannsembetet, kommunene og fylkeskommunene at konsesjonslovens bestemmelser om priskontroll skal følges.

Presidenten: Det votes først over VIII og IX.

Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

Voteringstavlene viste like stemmetall.

Presidenten: Da må vi ta voteringen om igjen – denne presidenten har ikke dobbeltstemme.

Votering:

Komiteens innstilling til VIII og XI ble bifalt med 55 mot 49 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 13.25.31)

Presidenten: Det votes så over X.

Høyre og Fremskrittspartiet har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling til X ble bifalt med 53 mot 52 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 13.25.59)

Presidenten: Det votes til slutt over I–VII.

Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling til I–VII ble bifalt med 62 mot 41 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 13.26.22)

Sak nr. 3 [13:26:28]

Referat

- (159) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Erik Lundeby, Trine Skei Grande og Ola Elvestuen om at virkeområdet for markaloven utvides til å gjelde flere viktige naturområder i Osloregionen (Dokument 8:53 S (2015–2016))
Enst.: Sendes energi- og miljøkomiteen.
- (160) Endringer i utlendingsloven (bortvisning av hensyn til grunnleggende nasjonale interesser eller utenrikspolitiske hensyn m.m.) (Prop. 58 L (2015–2016))
Enst.: Sendes kommunal- og forvaltningskomiteen.
- (161) Endringer i statsbudsjettet 2016 under Justis- og beredskapsdepartementet og Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (endringer i ansvarsfordelingen for integreringsområdet mv.) (Prop. 59 S (2015–2016))

Presidenten: Presidenten gjør oppmerksom på en endring i forhold til det som er omdelt. Presidenten foreslår at referatsak 161 sendes finanskomiteen – det anses vedtatt.

Videre ble referert:

- (162) Samtykke til ratifikasjon av protokoll av 22. juni 2015 om Guatemalas tiltredelse til frihandelsavtalen mellom EFTA-statene og Costa Rica og Panama (Prop. 56 S (2015–2016))
Enst.: Sendes næringskomiteen, som forelegger sitt utkast til innstilling for utenriks- og forsvarskomiteen til uttalelse før innstilling avgis.
- (163) Endringer i lov om offentlig støtte m.m. (oppretelse av nasjonalt register for offentlig støtte) (Prop. 57 L (2015–2016))
Enst.: Sendes næringskomiteen.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 13.27.